

วารสารรามคำแหง

ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education
(Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565); Vol.3 No.2 (July - December, 2022)

ISSN 2673 - 0138 (Print); ISSN 2697 - 3758 (Online)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Website : <http://www.edujournal.ru.ac.th>

E-mail : journal.edu.ru@gmail.com

วารสารรามคำแหง

ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education
(Humanities and Social Sciences)

ISSN 2673-0138 (Print)

ISSN 2697-3758 (Online)

วารสารรามคำแหง

ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education (Humanities and Social Sciences)

วัตถุประสงค์

วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักศึกษาและคณาจารย์ ส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิมีผลงานทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ตามสาธารณชนในรูปแบบของบทความวิจัยและบทความวิชาการ และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวารสารวิชาการ เพื่อประกอบการศึกษาอ้างอิงค้นคว้าทางการศึกษา

ชื่อวารสาร

ภาษาไทย : วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ภาษาอังกฤษ : Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education (Humanities and Social Sciences)

ขอบเขต : วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ตีพิมพ์บทความในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

กำหนด : 1. ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

2. การสมัครสมาชิก สามารถสมัครได้ที่ <http://www.edujournal.ru.ac.th>

เจ้าของ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หมายเหตุ : บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือในวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ของคณะผู้จัดทำและมิใช่ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในกรณีการทำวิจัยมนุษย์ผู้ทำการวิจัยต้องผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และนำหลักฐานมาแสดง

สารจากคณบดี

วารสารรามคำแหง ฉบับศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ได้ดำเนินการมาจนถึง ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 โดยมุ่งพัฒนาวารสารเพื่อเป็นช่องทางในการนำเสนอผลงานวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการและสังคม

ขอขอบคุณนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ที่ส่งผลงานมานำเสนอ ใคร่ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่อ่านและประเมินคุณภาพของบทความ และขอขอบคุณทีมงานที่ทำงานกันอย่างเต็มความสามารถ วารสารฉบับนี้จึงสำเร็จได้ด้วยดี ผมเชื่อมั่นว่าวารสารจะพัฒนาและก้าวหน้าไปในแต่ละก้าวอย่างมั่นคง เพื่อยกระดับเป็นวารสารที่มีคุณภาพของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

(รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ศิริพงษ์ เสาภาวน)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บทบรรณาธิการ

วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) จัดทำขึ้นภายใต้การสนับสนุนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความปริทัศน์ที่มีคุณภาพต่อสังคมและสาธารณะ อันจะนำไปสู่การยกระดับองค์ความรู้ด้านการวิจัยและวิชาการ ตลอดจนเป็นอีกช่องทางในการสร้างเครือข่ายสังคมทางวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการจัดทำวารสารฯ ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามมาตรฐานระดับชาติ จึงได้กำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจากหลากหลายสถาบัน ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาถ่วงดุลด้วยวิธีการประเมินแบบ Double-blind จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฯ ฉบับนี้จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเผยแพร่บทความคุณภาพ อันนำไปสู่การขยายองค์ความรู้สู่ประโยชน์ทางวิชาการ สังคม และสาธารณะต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาธ
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

อธิการบดี
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาธ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประจำกองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี
ศาสตราจารย์ ดร.ศรียา นิยมธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
รองศาสตราจารย์ ดร.รชชพร โกมลเสวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก
รองศาสตราจารย์ ดร.นารถา ปิณฑนนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ สุตหนองบัว
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิขานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงศ์ มะโน
รองศาสตราจารย์ ดร.อัจจรา ประเสริฐสิน
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยวัฒน์ เกตุวงศา
รองศาสตราจารย์พงศ์ธร แสงวิภาค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิฒนะ พรหมเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน สติรมน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกช ทองเอี่ยม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้จัดการ อาจารย์ ดร.เอกอมร เอี่ยมศิริรักษ์

ฝ่ายศิลป์ อาจารย์เกียรติศักดิ์ ล้วนมงคล

ประจำกองจัดการ นางสาวธนัชพร เกตุมณี
นางสาวเบญจรัตน์ รัตนกุล

เหรียญกษาปณ์ นางสาวพัชรา เข้มปัญญา

สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐

สังกัดผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับ ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

อาจารย์ ดร.เพชร วิจิตรนาวัน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ สุตหนองบัว

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงศ์ มะโน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม แสงนนท์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวัฒน์ เกตุงศา

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่งรณ ฤทธิการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ ดร.เฉลิมลาภ ทองอาจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร.นพรัตน์ ศรีเจริญ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สารบัญ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education)

เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา	1-15
สาอาตะฮ์ หมุนน้อย, น้ำเพชร นาสารีย์	

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม.....	16-31
วัฒนชาติ มานะมูติ, รดารัตน์ ยุมีมัย, ยุทธพล สะและหมัด, สิรินธร สิ้นจินตวงศ์	

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง.....	32-46
ภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ	

การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่

กรมโยธาธิการและผังเมือง	47-57
สุรัสวดี บัวชุม, ปวีณ์พร มีสมเพิ่ม, นิสสรณ์ บำเพ็ญ	

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้

รูปแบบ UPPA สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา.....	58-74
ยุทธิชัย อุปการดี, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี	

บทปริทัศน์หนังสือ (book review) Research Design: Quantitative, Qualitative,

Mixed Method, Arts-based, and Community-based.....	75-78
น้ำเพชร เทศะบำรุง	

การจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

สาอาตะห์ หมุนน้อย¹ น้าเพชร นาสารีย์²

(วันที่รับบทความ: 20 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 27 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 14 พฤศจิกายน 2565)

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการกิจกรรมแบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชา (integration) ระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่นำจุดเด่นของธรรมชาติและวิธีการสอนของแต่ละสาขาวิชามาผสมผสานกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทุกแขนงไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง และบูรณาการทักษะที่จำเป็นมาใช้ในการดำรงชีวิต มีขั้นตอนการจัดการกิจกรรมตามแนวทางสเต็มศึกษาของ สสวท. (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPST], 2015) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือแก้ไขชิ้นงาน นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) นี้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการแก้ปัญหาที่นำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงและกระบวนการหาคำตอบ ที่นำมาสู่การอธิบายเหตุผลของข้อมูลและหลักฐานที่ปรากฏ และสามารถพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (3R8C) เช่น การแก้ปัญหาร่วมกัน การพูดสื่อสาร การเขียนสื่อสารและความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา, ทักษะในศตวรรษที่ 21, วงจรไฟฟ้า, ประถมศึกษา

ประเภทของบทความ: บทความวิชาการ

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ผู้รับผิดชอบบทความ)

e-mail: sahadah1257@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนสาริตถ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Learning Management with Steam Education on the Simple Electric Circuits Lesson for Elementaty Students

Sahadah Munnui¹, Namphet Nasaree²

(Received: December 20, 2021; Revised: June 27, 2022; Accepted: November 14, 2022)

Abstract

The simple electric circuits lesson adopted interdisciplinary integration with STEAM teaching approach. This approach facilitates changes in learning process by combining phenomenal incidents and certain teaching methods of varying subjects. Learners will gain benefits from the STEAM approach, as they are able apply knowledge in different subjects to solve problems in real life. Moreover, they will take action and develop skills through their learning, encouraging them to have interest in learning, enthusiasm in seeking answers by themselves, and ability in apply integrated essential skills for uses in their daily lives. Learning management in STEAM adopted six steps of STEAM approach stated by the Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST, 2015), which are problem identification, related information search, solution design, planning and development, testing, evaluation, design improvement, and presentation. The steps will allow learners to study and construct knowledge by themselves through problem-solving processes. Student will also be engaged in fact-finding and answer-finding processes leading them to reasoning information and evidence. Additionally, students will have a chance to develop scientific skills and 21st century skills, such as collaborative problem solving, communication, and creativity.

Keywords: STEAM, 21st century skills, Electric circuits, elementary

Type of Article: Academic Article

¹Master's degree student, Science and Technology Learning Management, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.
e-mail: sahadah1257@gmail.com (corresponding author)

²Asst. Prof., Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level), Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป็นแผนระยะยาว 20 ปี มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R8C) ประกอบด้วย 3R การอ่านออก (reading) การเขียนได้ (writing) การคิดเลขเป็น (arithmetic) และ 8C คือ ได้แก่ (1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (7) ทักษะอาชีพ (8) ทักษะการเรียนรู้และทักษะความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Office of the Education Council, 2017)

ปัจจุบันตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการปรับปรุงให้เนื้อหามีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันภายในสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตลอดจนการเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ด้วย เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้ โดยจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาแต่ละสาระในแต่ละระดับชั้นให้มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ (Office of the Basic Education Commission [OBEC], 2017)

สติมศึกษา (steam education) เป็นการสอนที่เน้นการบูรณาการกลุ่มสาระวิชา 4 กลุ่ม (STEM) ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (science) เทคโนโลยี (technology) วิศวกรรมศาสตร์ (engineering) และคณิตศาสตร์ (mathematics) และใช้ศิลปะ (arts) มาจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์และเกิดสุนทรีย์ทางการเรียนรู้ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยคำนึงถึงความหลากหลายของสาขาวิชา กิจกรรมและการวัดประเมินผล โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง และบูรณาการทักษะที่จำเป็นมาใช้ในการดำรงชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนสะเต็มศึกษา โดยเริ่มต้นจากการระบุปัญหา รวบรวมข้อมูล ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ทดสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และนำเสนอการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา และสร้างสรรค์ชิ้นงาน ผ่านการเล่น หรือการปฏิบัติกิจกรรมกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตในปัจจุบันและความท้าทายต่อโลกในอนาคตต่อไป (Kongsilp, 2018; Orapiriyakul, 2019; Rattanahiran, 2019; Perignat & Katz-Buonincontro, 2019)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา เป็นอีกหนึ่งวิธีการสอนที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในเรื่องของไฟฟ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับไฟฟ้าได้จากประสบการณ์เดิมที่พบเจอในชีวิตประจำวันหรือจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว เช่น การนำไฟฟ้ามาใช้ประโยชน์ด้านแสงสว่างในบ้านเรือน การนำพลังงานต่าง ๆ มาผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น การนำศาสตร์สาขาทั้ง 5 วิชา เข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนออกแบบวงจรไฟฟ้าภายในบ้านนี้ ถือเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่นำจุดเด่นของธรรมชาติและวิธีการสอนของแต่ละสาขาวิชามาสผสมผสานกัน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงและเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ แสวงหาและศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การได้ใช้ทักษะของการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหาและการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จากการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) ที่นำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (science) เทคโนโลยี (technology) กระบวนการทางวิศวกรรม (engineering) ศิลปะ (arts) และคณิตศาสตร์ (mathematics) ผสมผสานเข้าด้วยกัน พบว่า สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้อยากเรียนรู้จากการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกท้าทายและสนุกไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีครูคอยชี้แนะและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น วางแผนการทำงานร่วมกันและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสามารถส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้ อีกทั้งยังส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงขึ้น (Wongthong, 2019; Issanapong et al., 2021; Noiwiwong & Wongthong, 2020) และจากงานวิจัยของ Wongthong (2019) ซึ่งได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ STEAM Education ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ STEAM Education ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยรวมอยู่ในระดับดีและผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ STEAM Education อยู่ในระดับดีมาก

จากความสำคัญข้างต้น ผู้เขียนจึงมุ่งนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยเน้นให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (3R8C) ปรับตัวต่อวิธีการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันและนำไปต่อยอดในการวิจัยในชั้นเรียนได้

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสเต็มศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย

แนวความคิดการจัดการเรียนรู้ STEAM EDUCATION พัฒนามาจากแนวทางการจัดการเรียนรู้ STEM EDUCATION ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการบูรณาการในวิชาวิทยาศาสตร์ (science) เทคโนโลยี(technology) วิศวกรรมศาสตร์ (engineering) และคณิตศาสตร์ (mathematics) เข้าด้วยกัน โดยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อหาวิธีการหรือกระบวนการใหม่ในการแก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ต่อสิ่งที่เรียนรู้ต่อไปได้ โดย Yakman (2008) กล่าวว่า ระดับการศึกษาจะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพความสำเร็จของประเทศ เกาหลีในระบบเศรษฐกิจโลก ความรู้เพียงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้ประเทศเกาหลีขึ้นมาทัดเทียมกับนานาประเทศได้ การพัฒนาระดับการศึกษาที่ดีต้องจัดการศึกษาสหวิทยาการ โดยพัฒนากรอบการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกันและเพิ่มรายวิชาศิลปะหรือ Arts (A) เข้าไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการคิดและสามารถต่อยอดความคิดนั้นไป จนทำให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาในการพัฒนาประเทศได้

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “วงจรไฟฟ้า” เป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจ สามารถนำความรู้เรื่อง การจัดการศึกษาตามแนวทาง STEAM EDUCATION ไปประยุกต์ใช้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ใช้ การต่อวงจรไฟฟ้าในบริบทที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี และใช้ศิลปะ ช่วยสร้างมโนภาพในการเรียนรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการต่อวงจรไฟฟ้า รวมถึงการสร้างชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักเรียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาของ สสวท. (IPST, 2015) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุปัญหา (problem identification) นักเรียนตระหนักถึงสิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน และจำเป็น ต้องหาวิธีการ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งนักเรียนยังต้องสามารถพิจารณาหรือระบุปัญหาย่อย จากปัญหาหลักเพื่อรับมือในการแก้ปัญหาหลักที่พบเจอในขั้นตอนนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ แยกแยะจากปัญหาหลัก ๆ ไปสู่ปัญหาย่อย ๆ ได้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงบางครั้งคำถามหรือปัญหาที่เราระบุ อาจประกอบด้วยปัญหาย่อย

2. รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (related information search) เป็นขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่หลากหลายและเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นตัวเลือกในการตัดสินใจ ให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งในขั้นตอนนี้ นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการรวบรวม ข้อมูล แสดงความคิดเห็นและประเมินเพื่อเลือกแนวคิด หาข้อสรุปของวิธีการแก้ปัญหา

3. ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (solution design) การนำความรู้ที่ได้รวบรวมมาประยุกต์เพื่อออกแบบ วิธีการกำหนดองค์ประกอบของวิธีการหรือผลผลิต โดยอ้างอิงถึงความรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และ เทคโนโลยีที่รวบรวมได้ ประเมิน ตัดสินใจเลือกและใช้ความรู้ที่ได้มาในการสร้างภาพร่างหรือกำหนดเค้าโครง ของวิธีการแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็ม คือ การฝึกให้ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิศวกรรมในการออกแบบการแก้ปัญหาและเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ผลงานใหม่มีความแปลกใหม่จากนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ด้วยวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน

4. วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (planning and development) การพัฒนาต้นแบบ (prototype) ของสิ่งที่ได้ออกแบบไว้ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องกำหนดขั้นตอนย่อยในการทำงานรวมทั้งกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนย่อยให้ชัดเจนและแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

5. ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ไขปัญหหรือแก้ไขชิ้นงาน (testing, evaluation and design improvement) เป็นขั้นตอนทดสอบและประเมินการใช้งานต้นแบบเพื่อแก้ปัญหา ผลที่ได้จากการทดสอบและประเมินอาจถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์ให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหามากขึ้น การทดสอบและประเมินผลสามารถเกิดขึ้นได้หลายครั้งในกระบวนการแก้ปัญหา

6. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (presentation) หลังจากการพัฒนา ปรับปรุง ทดสอบและประเมินวิธีการแก้ปัญหาหรือผลลัพธ์จนมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการแล้ว ผู้แก้ปัญหาต้องนำเสนอผลลัพธ์ต่อสาธารณชน โดยต้องออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education)

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) นั้น ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าของการเรียนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ โดยครูมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. ครูเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้สอนไปเป็นผู้ให้คำปรึกษา (coaching and mentoring)
2. ครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การเรียนรู้อย่างอิสระ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนและตั้งศักยภาพของผู้เรียนออกมา
3. ครูเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้
4. ครูมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

ภาพ 1 บ้านในฝัน

กิจกรรมการเรียนรู้ “วงจรไฟฟ้า”

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้นี้ นักเรียนสามารถสืบค้น รวบรวมข้อมูล วางแผน และตัดสินใจ ในการออกแบบวงจรไฟฟ้าตามสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยสามารถนำเสนอชิ้นงาน และทำงานเป็นทีมร่วมกับเพื่อนได้ โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดไฟฟ้าซึ่งทำหน้าที่ให้พลังงานไฟฟ้า สายไฟฟ้าเป็นตัวนำ

ไฟฟ้า ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างแหล่งกำเนิดไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้าเข้าด้วยกันและหลอดไฟฟ้าทำหน้าที่ให้แสงสว่าง วัสดุที่ให้ประจุไฟฟ้าไหลผ่านได้เรียกว่า ตัวนำไฟฟ้า วัสดุที่ไม่ให้ประจุไฟฟ้าไหลผ่านเรียกว่า ฉนวนไฟฟ้า การต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย การต่อวงจรไฟฟ้าแบบอนุกรม และแบบขนาน การออกแบบการต่อวงจรไฟฟ้าตามความต้องการในการใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงข้อดีและข้อเสีย กิจกรรมการเรียนรู้นี้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC, 2017) (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

กรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วงจรไฟฟ้าอย่างง่ายตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
STEAM			ย่อย
วิทยาศาสตร์ S	1. ระบุส่วนประกอบและบรรยายหน้าที่ของแต่ละส่วนประกอบของวงจรไฟฟ้าอย่างง่ายจากหลักฐานเชิงประจักษ์ 2. เขียนแผนภาพและต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย 3. ตระหนักถึงประโยชน์ของความรู้ของการต่อหลอดไฟฟ้าแบบอนุกรมและแบบขนาน โดยบอกประโยชน์ ข้อจำกัด และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย - การออกแบบและเลือกใช้วัสดุในการสร้างวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย	- การต่อวงจรไฟฟ้าแบบอนุกรมและขนาน - สมบัติการนำไฟฟ้าของวัสดุ ซึ่งในการต่อวงจรไฟฟ้าให้หลอดไฟสว่าง ต้องเลือกใช้วัสดุที่กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้ (ตัวนำไฟฟ้า)
เทคโนโลยี T	1. ใช้อินเทอร์เน็ตค้นหาความรู้และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล 2. รวบรวม ประเมิน นำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ โดยใช้ซอฟต์แวร์ที่หลากหลาย เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	- การใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล เช่น ค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	- การใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล เช่น ค้นหาข้อมูล - การนำแอปพลิเคชัน Lux light meter มาใช้ทดสอบความสว่าง

ตาราง 1 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
STEAM			ย่อย
ศิลปะ A	1. สร้างสรรค์งานปั้นโดยใช้หลักการเพิ่มและลด	- การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ให้มีขนาดสัดส่วน	- การสร้างสรรค์ผลงานในการออกแบบและ

การจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
STEAM			ย่อย
	2. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการของรูปและพื้นที่ว่าง	ความสมดุล โดยใช้ทักษะการปั้น และสร้างสรรค์งานออกแบบบ้าน	การปั้นวัตถุต่าง ๆ ตกแต่งภายในบ้าน
คณิตศาสตร์ M	1. แสดงวิธีการคำตอบของโจทย์ปัญหาของอัตราส่วน	- การกำหนดมาตราส่วน	- การระบุมাত্রาส่วนของพื้นที่จริงภายในบ้าน ต่อพื้นที่ในแบบจำลอง

รายละเอียดจุดเน้นของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างง่าย สอดคล้องกับจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทักษะศตวรรษที่ 21 (การเรียนรู้ 3R8C) (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทักษะศตวรรษที่ 21 (การเรียนรู้ 3R8C)

ทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21	
3R	8C
☒ R1-Reading (อ่านออก) ☒ R2-Writing (เขียนได้) ☒ R3-Arithmetics (คิดเลขเป็น)	☒ Critical thinking and problem solving (ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) ☒ Creativity and innovation คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิง นวัตกรรม ☒ Collaboration teamwork and leadership คือ ความร่วมมือ การทำงาน เป็นทีมและภาวะความเป็นผู้นำ ☒ Communication information and media literacy คือ มีทักษะในการ สื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 2 ชั่วโมง มีรายการวัสดุอุปกรณ์ ดังแสดงในภาพ

1. ถ่านไฟฉาย ขนาด 9 V
2. หลอดไฟ LED
3. ดินน้ำมัน
4. สายไฟ
5. คลิปหนีบกระดาษ
6. กิ๊ฟติดผม
7. ปากกาเมจิกสี
8. กระดาษฟรอยห่ออาหาร

ภาพ 2 วัสดุอุปกรณ์

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 นั้น “นักเรียนจะต้องออกแบบบ้านในฝัน พร้อมทั้งสร้างวงจรไฟฟ้าภายในบ้าน ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ห้องนอนต้องเป็นห้องที่มีความสว่างกว่าห้องอื่น ๆ และเลือกวัสดุที่เหมาะสมในการสร้างวงจรไฟฟ้าจากวัสดุที่ครูกำหนด”ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (IPST, 2015) 6 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพ 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพ 3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของ สสวท.
 ที่มา. จาก IPST (2015, p. 17)

1. ขั้นระบุปัญหา (problem identification) แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 คนและให้แต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบบ้านในฝัน พร้อมทั้งสร้างวงจรไฟฟ้าภายในบ้าน ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ห้องนอนต้องเป็นห้องที่มีความสว่างกว่าห้องอื่น ๆ และเลือกวัสดุที่เหมาะสมในการสร้างวงจรไฟฟ้าจากวัสดุที่ครูกำหนด โดยนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า จะออกแบบอย่างไร เลือกใช้อุปกรณ์ใดบ้าง พร้อมทั้งบอกองค์ความรู้อื่น ๆ ที่นักเรียนนำมาใช้เช่น องค์ประกอบของวงจรไฟฟ้า การนำไฟฟ้าของวัตถุ การระบุมাত্রาส่วนของบ้าน เป็นต้น

2. รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (related information search) นักเรียนแต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการนำไฟฟ้าของวัสดุและการต่อวงจรไฟฟ้าแต่ละแบบ แล้วนำมาอภิปรายกันในกลุ่มเพื่อนำไปออกแบบบ้านและสร้างวงจรภายในบ้าน

3. ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (solution design) ขั้นตอนนี้คือการนำความรู้ที่ได้รวบรวมมาประยุกต์เพื่อออกแบบวิธีการ เลือกตัดสินใจและใช้ความรู้ที่ได้มาในการวาดแบบบ้านในฝัน การเลือกวัสดุและการเลือกรูปแบบในการต่อวงจรไฟฟ้า พร้อมทั้งระบุนาตราส่วนของพื้นที่ในบ้านจริงต่อพื้นที่ในแบบจำลอง

4. วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (planning and development) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงานก่อนลงมือออกแบบบ้านในฝัน จากนั้นจึงสร้างบ้านในฝันและต่อวงจรตามแผนที่วางไว้

5. ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ไขปัญหาคือหรือแก้ไขชิ้นงาน (testing, evaluation and design improvement) นักเรียนแต่ละกลุ่มทดสอบการต่อวงจรไฟฟ้าจากวัสดุที่เลือกใช้และประเมินความสว่างระหว่างห้องนอนและห้องอื่น ๆ ภายในบ้าน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดสอบและประเมิน อาจถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (presentation) แต่ละกลุ่มนำเสนอรายละเอียดของวัสดุที่เลือกมาสร้างวงจรไฟฟ้า ผลของการแก้ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาแก่เพื่อน ๆ ในชั้นเรียน

ภาพ 5 ตัวอย่างชิ้นงานการตกแต่งของด้วยการต่อวงจรไฟฟ้า

แนวทางการวัดและประเมินผล

จุดเด่นของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวสเต็มศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในบทความนี้ขอเสนอตัวอย่างแนวทางการสร้างเกณฑ์ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการและด้านคุณลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC, 2017) และประยุกต์รายการประเมินตามแนวทางของ สสวท. (IPST, 2015) ร่วมกับการประเมินการทำงานร่วมกันตามแนว

STEAM (Herro et al., 2017) โดยใช้เครื่องมือในการประเมิน เช่น ใบกิจกรรม แบบประเมินการนำเสนอในชั้นเรียน การสังเกต และการประเมินตนเอง เป็นต้น

1. การประเมินด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ในการสร้างวงจรไฟฟ้าอย่างง่ายภายในบ้าน ซึ่งประเมินจากใบกิจกรรม

ตาราง 3

การประเมินความรู้ความเข้าใจในการสร้างชิ้นงาน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
การใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม	มีการใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ในการพัฒนาชิ้นงาน และมีความเข้าใจ ที่ถูกต้อง พร้อม มีการพิจารณา ในรายละเอียด	ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ใน ประเด็นที่สำคัญกับ การพัฒนาชิ้นงาน และ มีความเข้าใจที่ถูกต้อง แต่ยังไม่ชัดเจน	มีการใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์และ กระบวนการ ออกแบบ ทาง วิศวกรรม ใน ประเด็นที่สำคัญของ การพัฒนาชิ้นงาน แต่ยังไม่มีความเข้าใจ ที่คลาดเคลื่อน	มีร่องรอยการใช้ หลักการทาง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และ กระบวนการออกแบบ ทางวิศวกรรม แต่เป็น การใช้ในประเด็น ที่ไม่สำคัญกับการ พัฒนาชิ้นงาน และยังมี ความเข้าใจที่ คลาดเคลื่อน	ไม่มีร่องรอย (ข้อความ ในใบงาน หรือการ บรรยาย) ของการใช้ หลักการ ทาง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และ กระบวนการออกแบบทาง วิศวกรรม

2. การประเมินด้านทักษะและความสำเร็จของงาน ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การวางแผน และการดำเนินงาน และการเสนอแนะทางในการแก้ปัญหา ทักษะการพูดสื่อสาร ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และประเมินความสำเร็จของงาน ซึ่งประเมินจากการนำเสนอชิ้นงาน และใบกิจกรรม

ตาราง 4

การประเมินทักษะและความสำเร็จของงาน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1. การแก้ปัญหา: การวางแผนและการดำเนินงาน	มีการวางแผนในการทำงาน และปฏิบัติงานตาม กระบวนการได้อย่างเหมาะสม	มีการวางแผนในการทำงาน เป็นส่วนใหญ่และปฏิบัติงานตามกระบวนการได้	ไม่มีการวางแผนในการทำงานและปฏิบัติงานตาม กระบวนการได้บางส่วน	ไม่มีการวางแผนในการทำงานและปฏิบัติงานได้แต่ ไม่เป็นกระบวนการ
2. การแก้ปัญหา: การเสนอแนะทางในการแก้ปัญหา	เสนอแนะทางในการแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับ ปัญหาได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์	เสนอแนะทางในการแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับ ปัญหาได้เป็นส่วนใหญ่	เสนอแนะทางในการแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับ ปัญหาได้เป็นบางส่วน	เสนอแนะทางในการแก้ปัญหาได้ไม่สอดคล้องกับ ปัญหา
3. การพูดสื่อสาร	อภิปรายถึงงานหรือปัญหา และร่วมสร้างสรรค์ผลงาน โดยผสมผสานเข้าด้วยกัน	อภิปรายถึงงานหรือปัญหา และร่วมสร้างสรรค์ผลงาน โดยผสมผสาน 3 สาขาวิชาเข้าด้วยกัน	อภิปรายถึงงานหรือปัญหา และร่วมสร้างสรรค์ผลงาน โดยผสมผสาน 2 สาขาวิชาเข้าด้วยกัน	อภิปรายถึงงานหรือปัญหา และร่วมสร้างสรรค์ผลงาน แต่ไม่ได้ผสมผสานหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน
4. ความคิดสร้างสรรค์	ลอกเลียนแบบจากผลงาน	ใช้แนวคิดที่มีในแหล่งเรียนรู้	มีการพัฒนาและปรับปรุง	ใช้จินตนาการ และ แนวคิดที่

	หรือ แนวคิดของผู้อื่นทั้งหมด โดยไม่ มีการอ้างอิงถึง หรือ ให้เครดิต กับเจ้าของผลงาน ต้นแบบ	ต่าง ๆ โดยมีการให้เครดิตกับ เจ้าของ แนวคิดต้นแบบอย่าง ถูกต้อง แต่ ไม่มีการปรับปรุง หรือพัฒนาขึ้น จากแนวคิด ต้นแบบ	ชั้นงาน ขึ้นจากแนวคิด ต้นแบบ และมี การให้เครดิต กับเจ้าของแนวคิด ต้นแบบ อย่างถูกต้อง	แปลก ใหม่ ในการพัฒนาและ ปรับปรุง ชั้นงานให้ดียิ่งขึ้น จากแนวคิดต้นแบบ พร้อมมี การให้เครดิตกับเจ้าของ แนวคิดต้นแบบอย่างถูกต้อง
5. ความสำเร็จของงาน	สามารถทำงานสำเร็จเป็นไป ตามเงื่อนไขทั้งหมด ภายใน เวลาที่กำหนด	สามารถทำงานสำเร็จเป็นไป ตามเงื่อนไขทั้งหมด และโดย ใช้เวลาเกินเวลาที่กำหนด เล็กน้อย	สามารถทำงานสำเร็จ แต่ไม่ เป็นไปตามเงื่อนไขทั้งหมด และโดยใช้เวลาตามกำหนด	สามารถทำงานสำเร็จแต่ไม่ เป็นไปตามเงื่อนไขทั้งหมด และใช้เวลาเกินกว่ากำหนด

3. การประเมินคุณลักษณะ คือ การทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมในการ
ทำงานเป็นกลุ่ม หรือแบบประเมินตนเองของสมาชิกในกลุ่ม

ตาราง 5

การประเมินคุณลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1. การให้ความ ร่วมมือ	ทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ดีและได้แบ่งรับหน้าที่ รับผิดชอบกับสมาชิกในทีมทุก คน	ทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ในกลุ่มได้ดีเป็นส่วนใหญ่	ทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ใน กลุ่มได้ดีเป็นบางครั้ง และ สมาชิกในกลุ่มเป็นคนทำงาน เกือบทั้งหมด	ทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ในกลุ่มได้ไม่ดี และ ไม่ได้ ทำงานในส่วนใด ๆ
2. การมีส่วนร่วม	มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และให้ ความสนใจกับงานในช่วงเวลา การทำงานตลอด	มีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นส่วนใหญ่ และให้ความ สนใจกับการทำงานบ่อยครั้ง	มีส่วนร่วมในการทำงานแต่พบว่า ฉันทะเลเวลากับการทำงานที่ไม่ เกิดประโยชน์	มีส่วนร่วมในการทำงานน้อย และไม่สนใจในงาน
3. การรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่น	ใส่ใจและรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ก่อนที่จะเสนอแนวคิดหรือ ข้อคิดเห็นของตนเอง	รับฟังข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น ของสมาชิกในกลุ่มเป็นส่วน ใหญ่ และใส่ใจกับเนื้อหาที่ นำเสนอ	รับฟังข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นของ สมาชิกในกลุ่มบางครั้ง	ไม่ใส่ใจรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นของสมาชิกใน กลุ่ม

อภิปรายผล

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสเต็ม (steam education) ทำให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์
ปัญหา ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด แก้ปัญหา และค้นหาคำตอบด้วยการลงมือทำ
สามารถเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้เปิดโอกาส
ให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเรียนรู้ได้
ตลอดเวลาเหมาะสมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อีกทั้งสามารถตอบสนองต่อนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการ ที่ครูต้องมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongthong (2019) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณา
การ STEM Education ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความ
พึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ STEM
Education ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และมีทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณโดยรวมอยู่ในระดับดีและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และจุดเด่นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตามแนวสตีม (steam education) คือ การนำศิลปะเข้ามาใช้ในการออกแบบบ้าน บ้านของตกแต่งบ้าน ทำให้นักเรียนได้จินตนาการ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทนและมองเห็นภาพที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับทฤษฎีทางสติปัญญาของเพียร์เจตต์ (Israsena, 2010) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ลำดับขั้นของการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กอายุประมาณ 7-11 ปีนั้นอยู่ในขั้นของการคิดอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะมีพัฒนาการทางสมองที่สามารถเรียนรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้

สรุป

การจัดการเรียนรู้ตามแนวสตีมศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชา (Integration) ระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science--S) เทคโนโลยี (Technology--T) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering--E) ศิลปะศึกษา (Arts--A) และคณิตศาสตร์ (Mathematics--M) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการต่อวงจร ไฟฟ้า การใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการต่อวงจรไฟฟ้าและสมบัติการนำไฟฟ้าของวัสดุ เพื่อนำมาประกอบกับการคิดแก้ปัญหาในการออกแบบบ้านในฝันได้อย่างสร้างสรรค์และสร้างวงจรไฟฟ้าภายในบ้านจากวัสดุที่เหมาะสมได้ อีกทั้งมีการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับการกำหนดมาตราส่วนมาร่วมด้วย โดยกิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจ รวบรวมข้อมูล คิดออกแบบและแก้ปัญหา วางแผนการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทดสอบและอธิบายเชื่อมโยงองค์ความรู้ผ่านการนำเสนอผลงาน จากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนว สตีมศึกษา (steam education) นี้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (3R8C) เช่น การแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนด เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกัน การพูดสื่อสาร การเขียนสื่อสารและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสตีมศึกษา (steam education) เพื่อนำวิธีการสอนนี้ไปใช้ในห้องเรียนต่อไป เช่น อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ STEAM EDUCATION
2. ครูผู้สอนสามารถส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำเว็บไซต์ PhET Interactive Simulations มาประยุกต์ใช้ขั้นตอนการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และการออกแบบการต่อวงจรไฟฟ้าก่อนลงมือต่อวงจรไฟฟ้าจริง
3. การจัดการเรียนรู้ตามแนวสตีมศึกษา (steam education) เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย เป็นเพียงการเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เท่านั้น ดังนั้น การนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้ สามารถปรับรูปแบบกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม เช่น มีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน เน้นเนื้อหาตามรายวิชาที่เหมาะสมกับบริบทหรือประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับบทเรียนและผู้เรียนให้มากขึ้น

Reference

- Herro, D., Quigley, C., Andrews, J., & Delacruz, G. (2017). Co-Measure: Developing an assessment for student collaboration in STEAM activities. *International Journal of STEM Education*, 4(26), 1-12.
- Israsena, C. (2010). *Development the group of prepares the readiness in mathematics side for students' first pre-kindergarten level about "Counting" Chiang Mai rajabhat university's demonstration school*. Master Thesis, Chiang Mai Rajabhat University]. <http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/690> (in Thai).
- Issanapong, S., Chaiprasert.P., & Singlop, S. (2021). STEAM education approach on learning achievement, scientific creativity and attitude toward chemistry for grade 10 students. *MBU Education Journal: Faculty of Education Mahama*, 3(2), 177-188. (in Thai).
- Kongsilp, N. (2018). The development an elementary curriculum for global learning by using STEAM. *Journal of Industrial Education*, 12(2), 46-56. (in Thai).
- Noiwong, W., & Wongthong, P. (2020). Learning activity based on STEAM education that emphasizes engineering design process in topic of hydroponics for enhancing 21st century skills of upper elementary school students. *Journal of Science and Science Education*, 3(2), 177- 188. (in Thai).
- Office of the Basic Education Commission. (2017). *Indicators and learning content of the core curriculum of basic education*. The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (In Thai).
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan (2017-2036)*. Prikwarn graphic. (In Thai).
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST). (2015) *Introduction to STEM Education*. OTEP Ladprao. (In Thai).
- Orapiriyakul, S. (2019). STEAM EDUCATION: Innovative education integrated into learning management. *Journal of Research and Curriculum Development*, 9(1), 1-15. (in Thai).
- Perignat, E., & Katz-Buonincontro, J. (2019). STEAM in practice and research: An integrative literature review. *Thinking Skills and Creativity*, 31, 31-43.
- Rattanahiran, T. (2019). *Learning management by stem education to develop science process skill and task creative ability for seventh grand student*. Master Thesis, Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2734/1/59253404.pdf> (in Thai).
- Wongthong, P. (2019). Effect of integrated learning activities based on STEAM education on science learning achievement, critical thinking skills and students' satisfaction of grade 4 students. *J. Res. Unit Sci. Technol. Environ. Learning*, 10(1), 64-110. (in Thai).

Yakman, G. (2018). *STEAM education: An overview of creating a model of integrative education*. Master Thesis, Virginia Polytechnic and State University. https://www.researchgate.net/publication/327351326_STEAM_Education_an_overview_of_creating_a_model_of_integrative_education.

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

วัฒนชาติ มานะมุติ¹, รดารัตน์ ยูมิมัย²,

ยุทธพล สะและหมัด³, สิริธร สินจินดาวงศ์⁴

(วันที่รับบทความ: 15 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 18 กรกฎาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 24 พฤศจิกายน 2565)

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนคุณธรรม (2) เพื่อศึกษาผลจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย คือ วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย จำนวน 285 คน และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน วิธีการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลจัดทำแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามได้ผ่านการประเมิน ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ได้ค่า 1.00 และหาค่าแอลฟา ความเชื่อมั่น ของ Cronbach โดยทดลองกับกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ค่า 0.963 ตลอดจนแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ได้ค่า 1.00

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนคุณธรรมตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.38 โดย 5 อันดับแรกที่มีการปฏิบัติ คือ (1.1) บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเชื่อ ยอมรับอัตลักษณ์ ด้านคุณธรรมของสถานศึกษา (1.2) นำวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายโรงเรียนคุณธรรมไปสู่การปฏิบัติจริง (1.3) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ นักเรียน ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม (1.4) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม (1.5) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ทั้ง 5 ระดับอยู่ในระดับมาก (2) ผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม แบ่งออกเป็น 5 ด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความภาคภูมิใจ ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบ และด้านความพอเพียง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัย ที่การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมที่ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนคุณธรรม

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม (ผู้รับผิดชอบบทความ)

e-mail: c00722631@gmail.com

²นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

³นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

⁴อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

The Participatory Management for Driving Moral Schools

Watthanachart Manamuti¹, Radarat Yoomimai²,

Yuttapol Salaemad³, Sirinthorn Sinjindawong⁴

(Received: January 15, 2022; Revised: July 18, 2022; Accepted: November 24, 2022)

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the opinions of the participatory management of moral schools; (2) to study the results of driving moral schools under the OBEC policy with research methodology, which is a mixed research method (Mixed Methods Research) sample group There were 285 people involved in driving moral schools under the OBEC policy by using a simple random sampling method, consisting of 285 people and 5 experts or experts. The research team studied the relevant documents and research to use the data to prepare the questionnaire. The questionnaire was evaluated. The accuracy factor (IOC) was 1.00 and the alpha value was determined. Cronbach's confidence, 0.963 in the relevant group, as well as a semi-structured interview. Accuracy value (IOC) is 1.00.

The results showed that 1) the participatory management of moral schools according to the opinions of teachers and administrators who were involved in the overall picture was at the highest level with an average of 4.38, of which the top 5 practices were (1) All personnel in educational institutions have faith. accept identity Moral aspects of educational institutions (2) implementing the vision or goals of the moral school into practice 3. Educational institutions allow students and teachers to participate in activities that drive the moral school 4. Participate in setting the vision or goals in driving moral schools 5. The participants participated in determining the morality of the school's identity at all 5 levels at a high level. moral ideology Integrity Responsibility and in terms of sufficiency as a whole, it was at the highest level. In addition, experts and experts agree with the research findings that participatory management affects the driving of good moral schools, efficiency and efficiency.

Keywords: participatory administration, school administrators, moral schools

Type of Article: Research Article

¹Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Sripatum University (corresponding author)
e-mail: c00722631@gmail.com

²Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Sripatum University

³Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Sripatum University

⁴Lecturer, Program in Educational Administration, Sripatum University

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) พบว่า ประเทศไทยพยายามที่จะยกระดับประเทศไปสู่ความเจริญอย่างรอบด้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบันทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสภาพแวดล้อม ในขณะเดียวกันปัญหา ด้านคุณธรรมก็ก่อตัวขยายเป็นวงกว้างกัดกร่อนความเจริญของประเทศไทยและฝังรากลึกอยู่กับสังคมไทยรอแสดงผล ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรมปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาการเสพติดและการค้ายาเสพติด ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ ปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรมทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือคนในแวดวงต่าง ๆ เมื่อไทยพยายามที่จะหลุดจากกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาจึงรับเอาความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อของการรับเอาอิทธิพลของวัฒนธรรมค่านิยมที่ผิดแปลกแตกต่างกับขนบธรรมเนียมไทยที่เน้นในเรื่องของมารยาทการอยู่ในศีลในธรรมตามบรรพบุรุษศาสนา การครอบงำดังกล่าว นับวันจะยิ่งทวีความเจริญมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ค่านิยมจากต่างชาติ เข้าครอบงำ เกิดความลุ่มหลงในวัฒนธรรม และค่านิยมของต่างประเทศ ไม่สนใจถึงความถูกต้อง นำมาสู่ปัญหา การชังชาติ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ขาดความเอื้ออาทร ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นความสำคัญของครอบครัวและศาสนา ขาดคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนแล้วเป็นจุดเริ่มต้นของความวิบัติที่เกิดขึ้นในสังคม

ในปี พ.ศ. 2563-2564 ไทยเผชิญปัญหาการระบาดของโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไทยมีผู้ป่วยสะสม จำนวน 426,475 ราย เสียชีวิต 3,480 ราย (Center for Covid-19 Situation Administration, 2019) ในขณะที่ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตรการล็อกดาวน์ จังหวัดที่มีผู้ติดเชื้อสูง อันเป็นผลมาจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควรและเพียงพอที่จะยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ จะเห็นได้จากการไม่สวมหน้ากากอนามัย การรวมตัวของกลุ่มคน การจัดมีอบชุมชน ตลอดจนการแสวงหาผลประโยชน์จากวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ มันไม่ใช่เป็นภาพสะท้อนความล้มเหลวของภาครัฐ แต่เป็นภาพสะท้อนของคนไทยทั้งประเทศ ที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ความมีวินัย สะท้อนความเห็นแก่ตัวของกลุ่มคน ในขณะที่เกิดความวุ่นวาย กระแสการสร้างข่าวปลอมกับมียอดพุ่งสูงขึ้นเพื่อโจมตีกันไปมาผ่านสื่อโซเชียล โดยกระทรวงดิจิทัลฯ โดยศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม รายงานสถิติพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้โพสต์ข่าวปลอม 587,039 คน และจำนวนผู้แชร์ข่าวปลอม 20,294,635 คน ส่วนกลุ่มที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่า 90% อยู่ในช่วงอายุ 18-34 ปี ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ สะท้อนความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น การขาดความกตัญญูต่อบุคคล ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์สุจริต และอุดมการณ์คุณธรรม

ภาระหนักจึงตกที่ภาคการศึกษาในการที่จะปลูกฝังอนาคตของชาติเพียงเพราะหวังว่า เด็กในวันนี้จะเป็นกำลังหลักสร้างชาติไทยให้เป็นประเทศแห่งอารยะ ด้วยศีลธรรมอันดีงามภายใต้บรรพบุรุษศาสนา โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จึงเป็นนโยบายหลักที่มอบหมายภารกิจให้สถานศึกษานำสู่โรงเรียนและขยายสู่ชุมชน โดยดำเนินการขับเคลื่อนโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และแนวทางการจัดกิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืน เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ต่อยอดให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนชุมชนรอบโรงเรียน ให้มีจิตสำนึกที่ดี ปฏิบัติตนบนพื้นฐานคุณธรรม

จริยธรรมที่พึงาม สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ (1) ความพอเพียง (2) ความกตัญญู (3) ความซื่อสัตย์สุจริต (4) ความรับผิดชอบ และ (5) อุดมการณ์คุณธรรม

จากสภาพของปัญหา ผลกระทบ และความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น สะท้อนถึงปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบเชิงการบริหารที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยตระหนักถึงสภาพปัญหาและผลกระทบจากอดีต ปัจจุบัน และผลพวงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงจัดทำวิจัย การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม เพื่อศึกษาความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนคุณธรรม เพื่อศึกษาผลจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. และนำผลที่ได้เป็นแบบในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนคุณธรรม
2. เพื่อศึกษาผลจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมภายใต้นโยบาย สพฐ.

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติ ให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจน การประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร (Wongsuwan & Siriwan, 2017)

การแบบมีส่วนร่วม เป็นการจูงใจให้บุคคลผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กรควรประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ (Khunbut, 2019; Wongsuwan & Siriwan, 2017)

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กร ที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กร แม้เพียงได้รับฟัง ความคิดเห็นก็ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแล้ว

2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกแสดง ความคิดเห็น และ ช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก ทำให้สมาชิกทั้งองค์กร มีเป้าหมายเดียวกันพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีทั้งการยอมรับ การสนับสนุนจะมีผล ต่อการปฏิบัติอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็น และยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความรู้สึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลผู้บริหารในองค์กรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันเป็นการ

สร้างแรงจูงใจความรับผิดชอบในหน้าที่ของสมาชิกที่ได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ร่วมวางแผนโครงการ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผลองค์กรภายใต้พื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยที่จะเป็นที่ยอมรับลดความขัดแย้งภายในองค์กร และสร้างผลประโยชน์ร่วมกันให้บรรลุ เป้าหมายสูงสุดขององค์กร

นโยบายโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล ได้กล่าวถึง ศาสตร์พระราชาซึ่งเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุม เรื่องเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชนความขยันหมั่นเพียร การซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทยได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ศาสตร์พระราชาให้ข้อคิดการประพฤติปฏิบัติตนไว้ว่า อย่าคบคนด้วยฐานะ คบคนด้วยคุณธรรมมีมิตรภาพด้วยความรักความผูกพัน และขอให้มีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณ ประเทศชาติและพระมหากษัตริย์ ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามศาสตร์ของพระราชาแล้ว ก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศก็จะมีแต่คนดีและทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเกิดความสมดุล และยั่งยืน แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้พระราชทานไว้กว่า 40 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จึงนับได้ว่า “ศาสตร์พระราชา” เป็นเสมือนองค์ความรู้ที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ซึ่งล้วนมุ่งให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติตนเป็น “คนดี” ทั้งคิดดี พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม สุจริต มีวินัย และมีความสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงตลอดไป

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มีพระราชกระแสรับสั่งต่อประชาชนชาวไทยให้ “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” พร้อมทั้งพระราชทานหลัก 3 ประการที่เกี่ยวกับครูและนักเรียนไว้ว่า

“ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู”

“ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อนไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเองและให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า”

“ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกันเพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี”

จากพระราชกระแสรับสั่งข้างต้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท ด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่แก่นักเรียน 4 ด้าน ดังนี้ (Khwankawin & Vehachart, 2021)

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม
3. มีงานทำ-มีอาชีพ
4. เป็นพลเมืองดี

เพื่อเป็นการสืบสานศาสตร์พระราชา และสนองพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมราโชวาทด้านการศึกษามหามงคลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้นเพื่อมุ่งปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ (1) พอเพียง (2) กตัญญู (3) ซื่อสัตย์สุจริต (4) ความรับผิดชอบ และ (5) อุดมการณ์คุณธรรม โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ให้แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุณธรรม สพฐ. อย่างน้อยร้อยละ 35 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โรงเรียนทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุณธรรม สพฐ. และมีการขยายผลมาจนถึงปัจจุบัน

ความหมายและความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรมเป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้ง หากจะนิยามความหมายของคำว่าคุณธรรมก็จะเป็นความดีของมนุษย์ที่ถูกอบรมปลูกฝังขึ้นจนหยั่งรากลึกอยู่ในจิตใจ คนที่มีคุณธรรมจะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ กตัญญู รู้จักผิดชอบชั่วดี ละอายต่อการทำความชั่ว พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (Royal Society of Thailand, 1995) ให้ความหมายว่า "คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี" Phra Dhammapitaka (P.A. Yotto) (1997) ให้ความหมายว่าคุณธรรมเป็นภาพของจิตใจ กล่าวคือคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ (Wattanachai, 2014) และ Office of the National Culture Commission (2008) เป็นความดีที่สูงสุดอันเกิดจากเจตจำนงและการปลูกฝังที่ดี เป็นข้อปฏิบัติของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับศีล ขนบธรรมเนียม Buddhadasa Bhikku (1962) ให้ความหมายว่า คำที่มีอยู่ในแต่ละสิ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย คือ ไม่ว่าจะทำให้จิตใจยินดีหรือยินร้าย ก็เรียกว่า "คุณ" ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมัน ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมาย 4 อย่าง คือ (1) ธรรมะ คือ ธรรมชาติ (2) ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติที่เราไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ (3) ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ และ (4) ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมี หรือใช้มันอย่างถูกต้อง

คุณธรรมจึงเป็นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรให้ความสำคัญและทำให้เกิดขึ้นต่อตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคม และควรส่งเสริมให้กับเด็กและเยาวชนที่จะต้องก้าวไปเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิตต่อส่วนรวม และสามารถลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

จากงานวิจัยของ Chuenjaijit (2018) การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโครงการโรงเรียน

คุณธรรมในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านความกตัญญู ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต ด้านความรับผิดชอบ ด้านอุดมการณ์คุณธรรม และด้านความพอเพียง ตามลำดับ ส่วนแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สรุปผลได้ดังนี้ ด้านความพอเพียง น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของครูโดยการจัดอบรมหรือถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์ สร้างความตระหนักให้ครูจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง เริ่มจากกรบันทึกรายได้ กำหนดรายจ่ายในแต่ละเดือน และบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ติดตามและประเมินผล ด้านความรับผิดชอบ ใช้กระบวนการ PDCA คือ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) และ Act (การดำเนินการให้เหมาะสม) มาช่วยในการทำงานของครู มอบหมายงานให้ชัดเจน และเหมาะสมกับคนที่ได้รับการที่ครูได้ทำงานที่ถนัดกับความสามารถของตนเองจะช่วยให้การทำงานได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ด้านอุดมการณ์คุณธรรม สร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านคุณธรรมให้กับครูโดยคัดเลือกครูรุ่นพี่ที่มีอุดมการณ์คุณธรรมที่เหมาะสมกับองค์กรหรือสามารถนำมาปรับใช้กับองค์กรได้มาเป็นตัวอย่างให้กับครูรุ่นน้องปลูกฝังคุณธรรมให้กับครูโดยเริ่มจากความพอเพียง เพราะหากครูไม่ต้องวิตกกังวลกับภาระทางการเงิน ครูก็จะมีเวลาคิดเรื่องอื่น และสามารถปฏิบัติตนบนพื้นฐานคุณธรรมด้านอื่นได้ตามมา Khunbut (2019) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิ์ผล โรงเรียนบ้านปากน้ำ (เผด็จจินนาทาสงเคราะห์) อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า 5 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย (1) การจัดทำสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน (3) การจัดการเรียนการสอนของครู (4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน (5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบความคิดการวิจัยและแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิ์ผล ที่สังเคราะห์ได้จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตลอดจนผลการวิจัยทางด้านการศึกษาคือเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับความต้องการในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณภาพนักเรียน อันเป็นความประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาครูและบุคลากร นักเรียน และโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งจะส่งผลให้การดำรงชีวิตของบุคคลมีความสุขในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับ Ministry of Education (2008) ได้กล่าวว่า ในการเสริมสร้างคุณธรรมของผู้บริหาร ครูและนักเรียน ตลอดจนความร่วมมือกับชุมชน ตามนโยบายโรงเรียนคุณธรรมจึงถือเป็นเสน่ห์ของโครงการนี้ เพราะที่ผ่านมาโรงเรียนกว่า 200 แห่ง ได้นำรูปแบบโรงเรียนคุณธรรมไปใช้และประสบความสำเร็จ กล่าวคือ นอกจากจะทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนดีขึ้นแล้วยังทำให้ผลการเรียนยังดีขึ้นอีกด้วย โดยสังเกตได้จากผลการจัดอันดับคะแนนการสอบ O-NET ที่ดีขึ้น และจำนวนนักเรียนที่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น ที่สำคัญส่งผลให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีความสุขในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Songsri and Inrak (2019) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผนงานคุณธรรม สร้างกลไกการลงมือปฏิบัติงาน กำหนดการติดตามนิเทศงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย บ้านโป่งที่ 3 มีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้ (2.1) ด้านการวางแผน

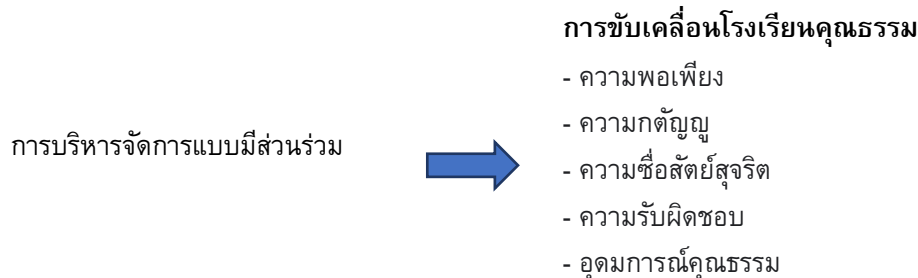
งานคุณธรรม คือ ร่วมดำเนินการ SWOT analysis และให้ความสำคัญกับทุกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประชุมระดมสมองใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานคุณธรรม (2.2) ด้านการสร้างกลไกการลงมือปฏิบัติงาน คือ ประยุกต์เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน ปฏิบัติตามแนวทางของคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก และ ร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมิน ใช้เป็นแนวปฏิบัติอย่างมีทิศทาง (2.3) ด้านการกำหนดการติดตามนิเทศงาน คือ ให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร และแนะนำส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรม/กิจกรรมมาใช้ในการพัฒนางานคุณธรรมของโรงเรียน (2.4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ กำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ครูเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Sukkasi and Prasertsak (2017) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าด้านความขยัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ด้านความมีวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านความสุภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) ด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) ด้านความสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ด้านความมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

งานวิจัยต่างประเทศ

Safder and Hussain Ch (2018) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมในโรงเรียนกับการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมในโรงเรียนกับการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัศึกษามีตัวแปรที่สำคัญ คือ คุณธรรมในครูมีผลต่อคุณธรรมในนักเรียน โดยพื้นที่ในเมืองและชนบทมีระดับการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนที่เท่ากัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมสู่ความเป็นเลิศ จะเกิดขึ้นไม่ได้หากความร่วมมือต้องเริ่มจากผู้บริหาร ต้องมีการวางแผนงานคุณธรรม สร้างกลไกการลงมือปฏิบัติงาน กำหนดการติดตามนิเทศงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการเสริมสร้างคุณธรรมให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนจะลงปฏิบัติกับนักเรียน เช่น ปลูกฝังการรักษาคำพูด การสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านคุณธรรม ใน 5 ด้าน คือด้านความกตัญญู ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบ และด้านความพอเพียง และต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน รวมทั้ง ส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการ คือ (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทย (8) มีจิตสาธารณะ และของมูลนิธิยุวพัฒน์ มีหลักการที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) เป็นกระบวนการที่ต้องทำทั้งโรงเรียน (ผู้บริหาร ครู นักเรียน) และผู้มีส่วนได้เสีย (2) ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นหลัก (3) โรงเรียนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และ (4) โรงเรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (mixed methods research) เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 18 โรงเรียน โดยใช้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือครูที่ดูแลห้องเรียนคุณธรรมนำโครงการโรงเรียนคุณธรรมลงสู่ห้องเรียนจำนวน 1085 คน กำหนดการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morganกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ จำนวน 285 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (baseline study) เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เลือกมาเพื่อทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. และศึกษาผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. ตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และข้อ 2 ได้แก่ ครูและผู้บริหารที่มีส่วนในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 18 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย จำนวน 285 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนเพิ่มเติมข้อเสนอแนะ ยืนยันผลทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. จำนวน 5 คน คุณสมบัติเป็นผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ จำนวน 2 ชุด ดังนี้

เครื่องมือที่ 1 แบบสอบถามระดับในการปฏิบัติงานในรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. และผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำผลจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เครื่องมือนี้ใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของ Likert โดยแบบสอบถามได้ผ่านการประเมิน ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ได้ค่า 1.00 และหาค่าแอลฟา ความเชื่อมั่น ของ Cronbach โดยทดลองกับกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมภายใต้นโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 30 คนได้ค่า 0.963

เครื่องมือที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำผลจากการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. และผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. มาใช้เป็นกรอบในการออกแบบ แบบสัมภาษณ์ ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ได้ค่า 1.00 ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในภาพรวม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แบบสอบถามระดับในการปฏิบัติงานในรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. และผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ. ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 ชุด เป็นรูปแบบออนไลน์ Google Form จัดส่งในกลุ่มไลน์คณะทำงานโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

2) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นรูปแบบออนไลน์ Google form จัดส่งในไลน์ส่วนตัวผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณตามลำดับ คือ วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามระดับการปฏิบัติ ด้วยตารางแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนคุณธรรม ด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

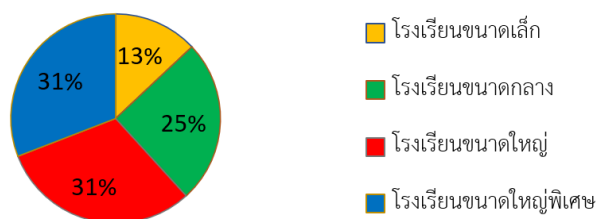
2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสัมภาษณ์ผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้นโยบาย สพฐ.

สรุปผลการวิจัย

1. จากผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครู และผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 12.98 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 25.26 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 30.88 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 30.88

แบ่งเป็นครูจำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 88.77 ผู้บริหาร 32 คน คิดเป็นร้อยละ 11.23 สามารถแบ่งตามตำแหน่ง ดังนี้ ไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 43.16 วิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 34.04 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.81 แบ่งตามอายุราชการได้ ดังนี้ อายุราชการน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 30.88 อายุราชการ น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 15.44 และอายุราชการ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตามขนาดโรงเรียน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้ตอบแบบสอบถาม		
ครู	253	88.77
ผู้บริหาร	32	11.23
วิทยฐานะผู้ตอบแบบสอบถาม		
ไม่มีวิทยฐานะ	123	43.16
วิทยฐานะชำนาญการ	97	34.04
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ	65	22.81
อายุราชการผู้ตอบแบบสอบถาม		
อายุราชการน้อยกว่า 5 ปี	88	30.88
อายุราชการน้อยกว่า 10 ปี	44	15.44
อายุราชการ 10 ปีขึ้นไป	153	53.68

2. ผลการวิจัยความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนคุณธรรม พบว่า

รายการ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายในการขับเคลื่อน			
โรงเรียนคุณธรรม	4.44	0.76	มากที่สุด
ท่านนำวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายโรงเรียนคุณธรรมไปสู่การปฏิบัติจริง	4.47	0.69	มากที่สุด
ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.38	0.83	มากที่สุด
สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ นักเรียน ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม	4.46	0.72	มากที่สุด
สถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม			
อย่างเป็นรูปธรรม	4.35	0.77	มากที่สุด
บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเชื่อ ยอมรับอัตลักษณ์			
ด้านคุณธรรมของสถานศึกษา	4.49	0.66	มากที่สุด
รายการ			
สถานศึกษามีการนิเทศติดตามผลการดำเนินการโรงเรียนคุณธรรม	4.26	0.78	มากที่สุด

สถานศึกษามีการผลการปฏิบัติงานมาปรุงการดำเนินการโรงเรียน

คุณธรรม	4.30	0.71	มากที่สุด
บรรยากาศภายในสถานศึกษาของการเสริมสร้างวัฒนธรรม			
การมีส่วนร่วมให้เกิดโรงเรียนคุณธรรม	4.37	0.69	มากที่สุด
สถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศ ความไว้วางใจและการยอมรับ นับถือ ซึ่งกันและกัน	4.36	0.69	มากที่สุด
สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของทางโรงเรียน	4.28	0.69	มากที่สุด
รวม	4.38	0.73	มากที่สุด

ครูและผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 โดย 5 อันดับแรกที่มีการปฏิบัติ คือ (1) บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเชื่อ ยอมรับอัตลักษณ์ด้านคุณธรรมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 (2) นำวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายโรงเรียนคุณธรรมไปสู่การปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ย 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 (3) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ นักเรียน ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.46 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 (4) มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 และ (5) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
ด้านความพอเพียง	4.43	0.62	มาก
ด้านความกตัญญู	4.75	0.47	มากที่สุด
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.62	0.60	มากที่สุด
ด้านความรับผิดชอบ	4.61	0.53	มากที่สุด
ด้านอุดมการณ์คุณธรรม	4.64	0.53	มากที่สุด
รวม	4.61	0.55	มากที่สุด

ในด้านคุณธรรมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 เมื่อเรียงลำดับ พบว่า (1) ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ย 4.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านอุดมการณ์คุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย 4.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 อยู่ในระดับมาก

3. จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมอย่างมาก กล่าวคือ

ผู้ให้ สัมภาษณ์	ความพอเพียง	ความกตัญญู	ความซื่อสัตย์ สุจริต	ความรับผิดชอบ	อุดมการณ์ คุณธรรม	จิตอาสา
คนที่ 1	✓	✓	✓	✓	✓	
คนที่ 2	✓	✓	✓	✓	✓	✓
คนที่ 3	✓	✓	✓	✓	✓	
คนที่ 4	✓	✓	✓	✓	✓	
คนที่ 5	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ผลที่เกิดขึ้นในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมโดยใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สามารถสะท้อนคุณธรรม 5 ด้าน คือ ด้านความกตัญญู ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความพอเพียง และด้านความอุดมการณ์คุณธรรม แบ่งเป็น ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ โครงการคุณธรรม ภาพยนตร์คุณธรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนัก และมีจิตสำนึกที่ดี ในการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนมีความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมอื่นๆ ผลที่เกิดขึ้นกับครู ครูมีความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ มุ่งมั่นตั้งใจในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย เน้นกระบวนการคิด สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมมีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์แบบกลุ่ม แบบร่วมมือ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูมีรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และนำผลไปใช้ในการพัฒนานักเรียน ครูมี กลไกในการแก้ปัญหานักเรียน โดยใช้รูปแบบโครงการคุณธรรม ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ผู้บริหารเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนมากยิ่งขึ้น และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นกลไกการพัฒนาสถานศึกษาที่ส่งเสริมความรู้ คู่คุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารมีระบบการกำกับติดตาม และนิเทศ ในแบบกัลยาณมิตร ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเป็นระบบอย่างหลากหลาย รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารจากล่างขึ้นบน ทำให้ทราบถึงลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างตรงจุด ลดช่องว่างในการทำงานระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลต่อการทำงานในทุกมิติรอบด้าน ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน โรงเรียนเรียนมีกลไก ระบบการทำงานที่เป็นรูปธรรม มีความเป็นกัลยาณมิตร มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโครงสร้างมีความรับผิดชอบ บทบาทหน้าที่การทำงานมีความชัดเจน ใช้ทรัพยากรภายในโรงเรียนอย่างคุ้มค่า มีความโปร่งใสในการทำงาน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทั้งภายในจากคณะครูและนักเรียน และภายนอกจาก จากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เกิดการยอมรับ ผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของนักเรียน ผู้ปกครองมีความตระหนักใส่ใจในบุตรหลานให้ใกล้ชิดดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการประสานจากทางโรงเรียน ทำให้มีรูปแบบวิธีการในการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านลบ และการพัฒนาผล การเรียนของบุตรหลานได้ดียิ่งขึ้น ครอบครัวมีความอบอุ่น ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนจากการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกับชุมชน ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดีและได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ครูและผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเชื่อ ยอมรับอัตลักษณ์ด้านคุณธรรมของสถานศึกษาอันเป็นผลจากการที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ นักเรียน ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และคุณธรรมอัตลักษณ์ และนำวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายโรงเรียนคุณธรรมไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ Songsri and Inrak (2019) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 พบว่า (1) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนมีกระบวนการในการวางแผนงานคุณธรรม อาทิ ด้านการวางแผนงานคุณธรรม คือ ร่วมดำเนินการ SWOT Analysis และให้ความสำคัญกับทุกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประชุมระดมสมองใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานคุณธรรม ด้านการสร้างกลไกการลงมือปฏิบัติงาน คือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ปฏิบัติตนตามแนวทางของคุณธรรม เป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก และร่วมกำหนดเกณฑ์ การประเมิน ใช้เป็นแนวปฏิบัติอย่างมีทิศทาง ด้านการกำหนดการติดตามนิเทศงาน คือ ให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร และแนะนำส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรม/กิจกรรมมาใช้ในการพัฒนางานคุณธรรมของโรงเรียน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ กำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ครูเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารตลอดจนผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรม นำมาซึ่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

2. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม อย่างมากโดยแบ่งเป็นผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนัก และมีจิตสำนึกที่ดี ในการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นักเรียนมีความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ผลที่เกิดขึ้นกับครู ครูมีความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพ มุ่งมั่นตั้งใจในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เน้นกระบวนการคิด สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมมีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์แบบกลุ่ม แบบร่วมมือ ครูมีรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และนำผลไปใช้ในการพัฒนานักเรียน ครูมีกลไกในการแก้ปัญหานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ผู้บริหารเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนมากยิ่งขึ้น และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นกลไกการพัฒนาสถานศึกษาที่ส่งเสริมความรู้ คุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารมีระบบการกำกับติดตาม และนิเทศ ในแบบกัลยาณมิตร ที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ทำให้ทราบถึงลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างตรงจุด ลดช่องว่างในการทำงานระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลต่อการทำงานในทุกมิติรอบด้าน ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน โรงเรียนเรียนมีกลไก ระบบการทำงานที่เป็นรูปธรรม มีความเป็นกัลยาณมิตร มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโครงสร้างมีความรับผิดชอบ บทบาทหน้าที่

การทำงานมีความชัดเจน ใช้ทรัพยากรภายในโรงเรียนอย่างคุ้มค่า มีความโปร่งใสในการทำงาน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทั้งภายในจากคณะครูและนักเรียน และภายนอกจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เกิดการยอมรับผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของนักเรียน ผู้ปกครองมีความตระหนักใส่ใจในบุตรหลาน ให้ใกล้ชิด การเอาใจใส่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการประสานจากทางโรงเรียน ทำให้มีรูปแบบวิธีการ ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านลบ และการพัฒนาผลการเรียนของบุตรหลานได้ดียิ่งขึ้น ครอบครัวมีความอบอุ่น ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน จากการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกับชุมชน ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี และได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน สอดคล้องกับ Khunbut (2019) องค์กรประกอบในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิ์ผล พบว่า มี 5 องค์กรประกอบหลัก ประกอบด้วย (1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (2) การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน (3) การจัดการเรียนการสอนของครู (4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน (5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน จะส่งผลให้การดำรงชีวิตของบุคคลมีความสุขในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Ministry of Education (2008) ได้กล่าวว่า ในการเสริมสร้างคุณธรรมของผู้บริหาร ครูและนักเรียน ตลอดจนความร่วมมือกับชุมชนตามนโยบายโรงเรียนคุณธรรมจึงถือเป็นเส้นหนึ่งของโครงการนี้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Safder and Hussain Ch (2018) การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมสู่ความเป็นเลิศ จะเกิดขึ้นไม่ได้หากความร่วมมือต้องเริ่มจากผู้บริหาร ต้องมีการวางแผนงานคุณธรรม สร้างกลไก การลงมือปฏิบัติงาน กำหนดการติดตาม นิเทศงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการเสริมสร้างคุณธรรมให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนจะลงปฏิบัติกับนักเรียน เช่น ปลูกฝังการรักษาคำพูด การสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านคุณธรรมใน 5 ด้าน คือด้านความกตัญญู ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบ และด้านความพอเพียง และต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน โดยมีหลักการที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) เป็นกระบวนการที่ต้องทำทั้งโรงเรียน (ผู้บริหาร ครู นักเรียน) และผู้มีส่วนได้เสีย (2) ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเป็นหลัก (3) โรงเรียนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม (4) โรงเรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะงานวิจัยเพื่อการนำไปใช้

1. สถานศึกษาที่จะขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมควรเริ่มจากการสร้างการยอมรับร่วมกันในอัตลักษณ์ด้านคุณธรรมของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาจำเป็นต้องขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมในการขับเคลื่อนให้ไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยืดหยุ่น
3. สถานศึกษาต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ถึงผลลัพธ์ในเชิงบวก ที่ส่งผลต่อ ครู ผู้บริหาร นักเรียน โรงเรียนและชุมชน จึงจะสามารถทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังต่อยอดประโยชน์ในการขับเคลื่อนโรงเรียน โครงการต่าง ๆ ที่ต้องการความเป็นหนึ่งเดียว อาทิ โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนสุจริต สถานศึกษาพอเพียง

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาขั้นตอนกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม
2. ควรพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จจากการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม
3. ควรศึกษา ออกแบบ นวัตกรรมเชิงการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

References

- Buddhadasa Bhikku. (1962). *Ethical guidance*. Bangkok: Community Promoting Ethics. (in Thai)
- Center for Covid-19 Situation Administration. (2019). *Information on infected patients and fatalities from the Covid-19 pandemic*. <https://www.moicovid.com/20/07/2021/uncategorized/4072> (in Thai)
- Chuenjaijit, K. (2018). *Moral School Administration in Meung Rayong District of Rayong province under the Secondary Educational Service Area office 18*. Independent Study, Burapa University. (in Thai)
- Khunbut, T. (2019). The strategies of management effectively of the moral school of Banpaknum (Padermjeannavasongkroh) school, muang district, Chumphon province. *Journal of Educational Administration, Silpakorn University*, 10(1), 955-966. (in Thai)
- Khwankawin, N., Vehachart, R. (2021). Developing moral schools for success. *Journal of Educational Studies*, 15(1), 13-27. (in Thai)
- Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum 2008*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Office of the National Culture Commission. (2008). *Culture and change*. Bangkok: Amarin Printing Group. (in Thai)
- Phra Dhammapitaka (P.A. Yotto). (1997). *Developmental or integrative education*. Bangkok: Buddhadharma Foundation. (in Thai)
- Royal Society of Thailand. (1995). *Dictionary of royal society of Thailand, B.E. 2525*. Bangkok: Aksorn Charoen Tat. (in Thai)
- Safder, M., & Hussain Ch, A. (2018). *Relationship between Moral Atmosphere of School and Moral Development of Secondary School Students*. 40(3), 43-71.
- Songsri, N., & Inrak, S. (2019). Moral School Management of Banpong 3 School Cluster, Banpong District, Ratchaburi Province. *Journal of Educational Administration, Silpakorn University*. 10(2), 712-724. (in Thai)
- Sukkasi, S., & Prasertsak, A. (2017). A Model for Development Basic Moral for Students in Schools. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal*, 11(2), 133-140. (in Thai)
- Wattanachai, K. (2014). *Path to sufficiency*. Bangkok: Century. (in Thai)
- Wongsuwan, N., & Siriwan, I. (2017). The participative management. *Mahachula Academic Journal*, 4(1), 176-187. (in Thai)

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง

ภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ¹

(วันที่รับบทความ: 19 มกราคม 2565 วันที่แก้ไขบทความ: 20 พฤษภาคม 2565 วันที่ตอบรับบทความ: 14 มิถุนายน 2565)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง จำนวน 230 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีอายุ 40-49 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีสถานภาพสมรส จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านสังคม ตามลำดับ ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และ ด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวก แตกต่างกัน พบว่า เพศ และอายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศ และอายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวก แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวก ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวม และรายด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

¹คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี (ผู้รับผิดชอบบทความ)

e-mail: pattarachon.r@gmail.com

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน พบว่า เพศ และอายุของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากผลการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

เนื่องจากชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก จนเกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิต และค่านิยมของคนในชุมชน ดังนั้น ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการจัดประชุมโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการจัดสรรผลประโยชน์ที่คนในชุมชนจะได้รับอย่างเหมาะสม และทำเทียมกัน รวมไปถึง การจัดอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของวิถีชีวิต และค่านิยมดั้งเดิมของสังคม การวางแผนการจัดระเบียบสิ่งก่อสร้างที่พิกและสถานที่ท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาภูมิทัศน์เดิมให้คงอยู่และพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวควบคู่กันไป

คำหลัก: ผลกระทบของการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย

Impact of Tourism towards a Local Community at Ban Mae Jaem Community, Lampang Province

Pattarachon Ratchatahirun¹

(Received: January 19, 2022; Revised: May 20, 2022; Accepted: June 14, 2022)

Abstract

The research aimed to (1) study the demographic character of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, (2) study the positive impact factor of tourism had affected to Ban Mae Jaem community, Lampang Province in a positive aspect, (3) study the positive impact factor of tourism had affected to Ban Mae Jaem community, Lampang Province in a negative aspect. The representative sample was local people at Ban Mae Jaem community, Lampang Province 230 samples, collected data were conducted by questionnaires, and collect data for analysis by using statistics, frequency Distributions, percentage, mean, standard deviation, hypothesis-testing use analysis of statistical of One-way Anova.

The result showed that: the majority of respondents were male up to 128 samples as a percentage of 55.7, average age 40-49 up to 72 samples as a percentage of 31.3, married status up to 155 samples as a percentage of 67.4, education in Bachelor's degree up to 145 samples as a percentage of 63.0, average income monthly 20,001-25,000 Baht up to 71 samples as a percentage of 33.9,

The aspect data had affected to the tourism of community in the positive aspect of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had the highest level of decision in the economy, the second was the environment, culture, and society respectively.

The aspect data had affected to the tourism of community in the negative aspect of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had the highest level of decision in the economy, the second was the environment, society, and culture respectively.

The hypothesis-testing 1: there was a difference in the demographic character of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had affected the tourism of community in positive aspect: the difference; found that: There were differences in gender and age of Ban Mae Jaem community, Lampang Province had affected the tourism of community in a positive aspect: overall was not different and considered in each item, shown that: the difference in gender and age of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a positive aspect: difference at statistical significance level .05. And differences in status, education,

¹Faculty of Liberal Arts, Lampang Inter-Tech College (corresponding author)
e-mail: pattarachon.r@gmail.com

and monthly income of Ban Mae Jaem community, Lampang Province had affected the tourism of community in a positive aspect; not different both in overall and income at statistical significance level .05.

The hypothesis-testing 2: there was a difference in the demographic character of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had affected the tourism of community in negative aspect: the difference; found that: There were differences in gender and age of Ban Mae Jaem community, Lampang Province had affected the tourism of community in a negative aspect: not different in both overall and income at statistical significance level .05.

Also, differences in status, education, and monthly income of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect; overall was not different and considered in each item, shown that; the difference in status, education, and monthly income of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect: difference at statistical significance level .05.

Finally, differences in the education of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect; overall was not different and considered in each item, shown that; the difference in the education of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect, the difference; in society and culture at statistical significance level .05.

The study result on the impact of the tourism had affected to Ban Mae Jaem community, Lampang Province, the researcher had suggestions as follows:

Due to the Ban Mae Jaem community, Lampang Province has a lot of tourists coming to visit this affected the way of life And the values of the people in the community, therefore, Ban Mae Jaem community, Lampang Province should organize a meeting where people in the community can participate in expressing opinions on the guidelines for tourism management, both in terms of sharing the benefits received from tourism in order to allocate benefits that people in the community will receive appropriate and equal including organizing training to educate people in the community to see the importance of the way of life and traditional values of society, planning and organizing of buildings, accommodation and attractions in accordance with the culture in order to protect and conserve the original landscape to exist and develop communities to support tourism together.

Keywords: Impact of tourism, Local community

Type of Article: Research Article

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากรายงานการสำรวจเทรนด์การท่องเที่ยวในประเทศไทยปี พ.ศ. 2562 โดย Airbnb พบว่า ร้อยละ 84 ต้องการท่องเที่ยวแบบใช้ชีวิตเหมือนคนท้องถิ่น และใช้จ่ายไปกับร้านอาหารในชุมชนมากที่สุดกว่า 1.7 พันล้านบาท และจากข้อมูลของ Expedia ที่ทำการเจาะลึกข้อมูลการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2561 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเป็นแหล่งชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในเมืองรอง เช่น สกลนคร นครพนม น่าน เป็นต้น และมีอัตราการท่องเที่ยวลักษณะนี้เพิ่มสูงขึ้นกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560 สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ในด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Government Saving Bank Research, 2019)

ชุมชนบ้านแม่แจ่ม ถือได้ว่าเป็นชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยังเป็นพื้นที่ที่มีมนต์เสน่ห์ด้วยภูมิประเทศอันโดดเด่นมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และมีเส้นทางถนนที่สามารถจะเชื่อมโยงต่อไปยังพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงได้ และตลอดเส้นทางจะมีวิวทิวทัศน์และสถานที่ทางธรรมชาติที่สวยงามอีกหลายแห่ง (Lampang Public Relation Officer, 2018) วิถีชีวิตของคนบ้านแม่แจ่มชุมชนชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าและมูเซอ ในฤดูกาลต่าง ๆ จะมีผลผลิตให้เก็บเกี่ยวแตกต่างกันไป เช่น ช่วงอากาศหนาว ได้แก่ บัวย ช่วงหน้าร้อน ได้แก่ เซอร์และสาลี ช่วงฤดูฝน ได้แก่ อะโวคาโด ลูกพลับและเสาวรส ส่วนปลายฝนต้นหนาว ได้แก่ กาแฟ แต่ไม่ว่าฤดูไหนผลผลิตหลักของชาวบ้านคือ แมคคาเดเมีย เพราะฉะนั้นการมาเยือนบ้านแม่แจ่ม ก็จะเห็นความเขียวชอุ่มรอบด้านเสมอ นอกจากอาชีพหลักในการทำไร่พืชเมืองหนาวแล้ว ชาวบ้านแม่แจ่มยังมีอาชีพเสริมคือ การทอผ้าส่งให้ศูนย์ศิลปาชีพ และการจักสานจากไม้ไผ่ทั้งหมดนี้เป็นภาพสะท้อนการวิถีชีวิตที่อยู่กันอย่างเรียบง่าย พอเพียง ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ตนนับถือปฏิบัติกันมาแต่ช้านาน และที่สำคัญคือมีน้ำใจต่อกันเปรียบเสมือนดังญาติพี่น้อง (Tourism Authority of Thailand, 2020) ถือได้ว่าชุมชนบ้านแม่แจ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวตามรอยวิถีดั้งเดิมของชุมชนเป็นอย่างมาก

นอกจากการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนจะทำให้ชุมชนกลับมาได้รับความนิยมและเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มขึ้นแล้วนั้นแต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนตามมาได้อาจด้วยเพราะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจะเป็นแรงดึงดูดให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาลงทุนในชุมชนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งอาจคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชนไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับชุมชนอาจจะยังไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ การวางแผนเพื่อความยั่งยืน หรือแม้กระทั่งการปรับตัวต่าง ๆ ของชุมชน ที่อาจจะไม่ทันตามสภาพเหตุการณ์ภายในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมอาจถูกกลืนหายไปตามผู้ที่เข้ามาใหม่จากการที่ผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาทดแทนผู้คนในชุมชนเดิมที่ย้ายออกไปอันอาจเกิดจากการขายที่ดิน หรือปัญหาทรัพยากรของชุมชนเสื่อมโทรม การจัดการขยะ หรือ ของเสียในชุมชนที่มีมากขึ้น เป็นต้น (Government Saving Bank Research, 2019)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง เนื่องจากคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ยังอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชนบทที่ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในป่าเขาเพื่อยังชีพ และมีชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างแนบ

แน่น เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งด้านบวก และด้านลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทราบถึงปัญหา และความต้องการของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปางได้อย่างยั่งยืนสืบไป

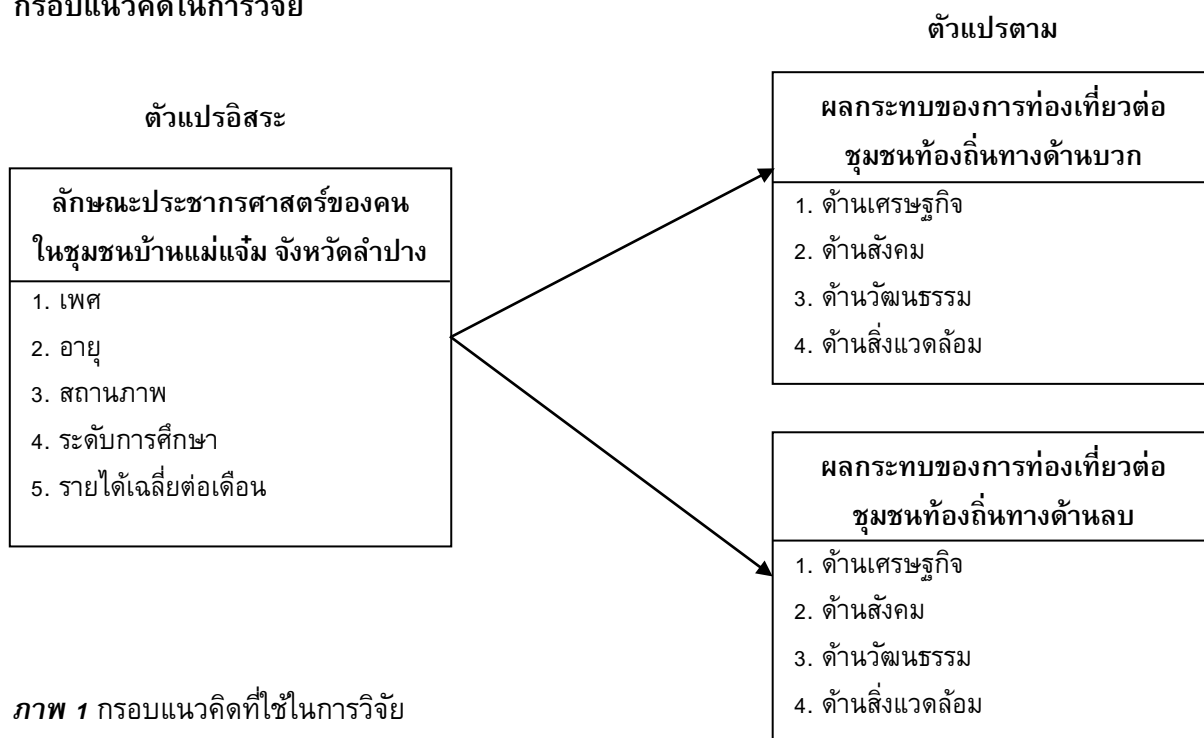
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ในด้านผลบวก
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ในด้าน ผลลบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง สามารถนำผลข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวางแผนและปรับปรุงการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัด ลำปาง ทั้งในด้านของนโยบายในการบริหารจัดการ หลักการปฏิบัติของคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นอื่น ๆ หรือชุมชนที่กำลังพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ประสบปัญหาหรือได้รับที่ได้รับความกระทบจากการท่องเที่ยว สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย ไปใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน ทำให้เกิดรายได้และรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลบวก และผลลบของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง จำนวน 242 หลังคาเรือนมีประชากรจำนวน 546 คน สามารถให้ข้อมูลได้ตามรายชื่อในบัญชีเลือกตั้งจำนวน 437 คน (ผู้ใหญ่บ้านสมบัติ ปาแก้ว ให้ข้อมูลวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ตามรายชื่อในบัญชีเลือกตั้ง จำนวน 437 คน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของ Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อนของข้อมูล 5% เมื่อแทนค่าในสูตรได้ผลดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{437}{1 + (437)(0.05)^2} \\ &= 230.8 \end{aligned}$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณที่ระดับความคลาดเคลื่อนของข้อมูล 5% ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 230.8 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คน

3. ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) เรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบประชากรศาสตร์ อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) ตามที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลบวกของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลลบของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

โดยส่วนที่ 2 และ 3 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ชุด ให้แก่คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) วันที่ 25-29 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563 จนครบ 230 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด 230 ชุดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยวิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลบวก และด้านผลลบของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์โดยการแปลงผลคะแนนจะใช้การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ออกเป็น 5 ระดับโดยใช้สูตรการคำนวณหาอัตราภาคชั้น

$$\begin{aligned}\text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{5 - 1} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การวัดระดับคะแนนที่แบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด

3.41-4.20	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statics) จะใช้อธิบายถึงลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency), ร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

6.2 สถิติเชิงอ้างอิง หรือสถิติเชิงอนุมาน (Inferential or Inductive Statics) จะใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ค่าทดสอบ t test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง และจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One-way Anova: F test)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 128 คน มีอายุ 40 - 49 ปี จำนวน 72 คน มีสถานภาพสมรส จำนวน 155 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 71 คน (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	128	55.7
หญิง	102	44.3
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	2	0.9
21-29 ปี	31	13.5
30-39 ปี	65	28.3
40-49 ปี	72	31.3
50-59 ปี	39	17.0
60 ปี ขึ้นไป	21	9.1
3. สถานภาพ		
โสด	75	32.6
สมรส	155	67.4

หย่าร้าง	-	-
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	78	33.9
ปริญญาตรี	145	63.0
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.0
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	8	3.5
10,001-15,000 บาท	24	10.4
15,001-20,000 บาท	51	22.2
20,001-25,000 บาท	71	30.9
25,001-30,000 บาท	43	18.7
30,001 บาทขึ้นไป	33	14.3
รวม	230	100

ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวกของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านสังคมตามลำดับ (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวกด้านต่าง ๆ ในภาพรวม

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.40	0.44	มากที่สุด
2. ด้านสังคม	4.07	0.66	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	4.23	0.42	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.26	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.22	0.42	มากที่สุด

ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมตามลำดับ ดังตาราง 3

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจของผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ ด้านต่าง ๆ ในภาพรวม

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านเศรษฐกิจ	2.85	1.12	ปานกลาง
2. ด้านสังคม	1.38	0.33	น้อยที่สุด
3. ด้านวัฒนธรรม	1.33	0.29	น้อยที่สุด
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	1.46	0.40	น้อยที่สุด
เฉลี่ยรวม	1.75	0.37	น้อยที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน พบว่า

เพศ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน พบว่า

เพศ และอายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สถานภาพ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานภาพ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านเศรษฐกิจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ทางด้านผลบวก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์อาชีพ และการจ้างงานแก่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krachaechan (2020) ได้กล่าวไว้ว่า ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนทางสังคมในด้านบวกในระดับดีมากทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องมาจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวจะนำเงินมาใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการเช่าที่พัก ซื้ออาหาร หรือแม้กระทั่งการซื้อของฝากจึงเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในบริเวณนั้นมีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นมีรายได้มากขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. ด้านสังคม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Techataweewan (2008) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม คือ การท่องเที่ยวมีส่วนในการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของมนุษยชาติ

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว Department of Tourism (2019) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกมาสู่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก โดยการท่องเที่ยวช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามต่อกัน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นการนำประเพณี วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นมาเผยแพร่ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ห่วงแหนในมรดกและศิลปวัฒนธรรมของตน ตลอดจนรักษา สิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดไป

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Designated Area for Sustainable Tourism Administration (2018) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีผลเชิงบวกหลายประการ เช่น ทำให้ชุมชนเกิดศักดิ์ศรี คงความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ เกิดความหวงแหนในทรัพยากรชุมชน เกิดความภาคภูมิใจในวิถีรากเหง้าของตน เกิดความยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชน การอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ทางด้านผลลบ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Tourism Authority of Thailand (2021) ที่ได้กล่าวว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในด้านลบ คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก ค่าครองชีพสูง การว่างงานความไม่คุ้มค่าในการลงทุน ยกตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงอาชีพจากชาวไร่ชาวนามาทำ งานด้านการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดปัญหาผลผลิตผลการเกษตรลดลงในขณะที่ความต้องการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาร่วมกันร่วมใช้ ราคาสินค้าที่จำ เป็นในชีวิตประจำวันก็เพิ่มขึ้นทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น และเกิดลักษณะความเป็นฤดูกาลของการท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน รวมถึงความไม่คุ้มค่าในการลงทุนตามมา

2. ด้านสังคม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meebua, Uejitmet, and Subsin (2017) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านคีรีวงจากการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมในชุมชนเพิ่มขึ้น ชุมชนเข้าถึงความทันสมัยนำเอาความทันสมัยนั้นมาใช้ในวิถีของชุมชน เช่น ลักษณะของการสร้างอาคารบ้านเรือนแบบสมัยใหม่ ทำให้บ้านเรือนแบบเก่าเริ่มหายไป ร้านค้าในชุมชนเริ่มมีลักษณะอาคารแบบในเมืองมาวางอยู่ในหุบเขา จนทำลายทัศนียภาพและบรรยากาศธรรมชาติ

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klinmuenwai and Sucharitkul (2022) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านวัฒนธรรม เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ทำให้วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างสูญหายไป

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Likitsarun (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบทางการท่องเที่ยวต่อชุมชนรอบบริเวณอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับของผลกระทบทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ได้แก่ ธรรมชาติมีความเสื่อมโทรม

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านเศรษฐกิจ ทางด้านชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการจัดประชุมถึงแนวทางในการจัดการ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ ของชุมชนในท้องถิ่น โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำและให้คนให้ชุมชนทุก

คนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่คนในชุมชนจะได้รับอย่างเหมาะสม และเท่าเทียมกัน เพื่อป้องกันปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์ ของคนในชุมชน

2. ด้านสังคม เนื่องจากชุมชนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก จนเกิดผลกระทบทำให้วิถีชีวิตและค่านิยมของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ทางด้านชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของวิถีชีวิต และค่านิยมดั้งเดิมของสังคม อีกทั้งควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสอดแทรกและให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและค่านิยมของคนในชุมชนให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการรักษาวิถีชีวิตและค่านิยมเดิมของสังคมชุมชนท้องถิ่นไว้

3. ด้านวัฒนธรรม เมื่อชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองท่องเที่ยว คนในชุมชนเกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมต่างถิ่นมากขึ้น เช่น ในด้านการแต่งกาย คนในชุมชนนิยมแต่งกายท้องถิ่นหรือแบบพื้นเมื่อน้อยลง ส่งผลให้วิถีชีวิต วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรจัดตั้งคณะบริหารแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม และร่วมมือกับคนในชุมชนในการกันจัดทำแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมตามประเพณีดั้งเดิมต่าง ๆ เพื่อเป็นการรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไว้

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการก่อสร้างที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการวางแผนการพัฒนาภูมิทัศน์ ในด้านอาคารสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาภูมิทัศน์เดิมให้คงอยู่และพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวควบคู่กันไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ด้วยความกรุณาอย่างสูงของคุณสมบัติ ปาแก้ว ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง และคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปางทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยจนสามารถนำความรู้มาใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว และเพื่อนๆ ทุกคน ผู้ซึ่งเป็นทั้งแรงบันดาลใจคอยให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ได้เป็นอย่างดีสืบไป

References

- Designated Area for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (2019). *Standard criteria handbook of community based tourism management*. Bangkok: Designated Area for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (in Thai)
- Government Saving Bank Research (2019). *Community-based tourism sustainability*. Retrieved December 20 2018, from https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2019/10/GR_report_travel_detail.pdf (in Thai)
- Jittangwattana, B., & Srikumpa, P. (2014). *Sustainable tourism development* (2th ed.). Nonthaburi: Dhammasan. (in Thai)
- Klinmuenwai, K., & Sucharitkul, J. (2022). The impact of tourism affects the local community of khong District, Nakhon Ratchasima province. *Rajapark Journal*, 16(44), 56-72. (in Thai)
- Lampang Public Relation Officer. (2018,). *The Mae Jam Community Was Ready to Open a Village to Welcome Tourists Visit the Way of Life in Touch with Nature from 1-2 December 2018*. Retrieved October 15, 2008, from https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TNECO6111300010019
- Likitsarun, N. (2019). Impacts of tourism on communities around the area of Phu Toei National Park Suphanburi province. *Journal of Sports Science and Health*, 20(2), 139-150. (in Thai)
- Meebua, S., Uejitmet, W., & Subsin, W. (2017). Changes in the way of life and the impact of tourism on the local way of Kiriwong life. *Narkbhutparitat Journal*, 9(1), 128-139. (in Thai)
- Nantapanit, S. (2009). *6 Years gender and development research institute/text by Maytinee Bhongsvej; edited by Suteera Thomson*. Bangkok: Gender and Development Research Institute : Association for the Promotion of the Status of Women.
- Pariwutti, A. (2010). *Seminar on "brand identity: creating chains gay sexuality male homosexuals in the Thai media."* Retrieved November 14, 2016, from www.teen.Path.net.html
- Tansawaswong, P. (2015). *The concept, theory, methodology in the study of sexuality*. Documents
- Techataweewan, S. (2008). *Behavior of tourist* (teaching publication). Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2020). Mae Jam, Lampang agricultural tourism route. Retrieved December 20 2018, from <https://sukjaistation.tourismthailand.org/view/tour/1420> (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2021). *National action plan for ecotourism*. Bangkok: Conservation Division, Tourism Authority of Thailand. (in Thai)
- Wongwareatip, V. (2016). *Gender diversity in Thai learning*. Bangkok: Foundation for Gender Rights and Justice.

การติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง

สุรัสวดี บัวชุม¹ ปวีณ์พร มีสมเพิ่ม² นิสรณ์ บำเพ็ญ³

(วันที่รับบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 19 กรกฎาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 21 กันยายน 2565)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ปัญหาในการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมของผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ ของกรมโยธาธิการและผังเมือง ประชากรทั้งหมด 60 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ผ่านการฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานทุกด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หมวดจิตวิทยาการบริหาร หมวดการจัดการหมวดสภาพแวดล้อมในการบริหาร หมวดคุณธรรมและจริยธรรม และหมวดภาวะผู้นำ (2) ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีปัญหาในการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (3) ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการฝึกอบรมรายด้านทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตรด้านการดำเนินการ และด้านวิทยากร สื่อ สถานที่ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การติดตามผล, เทคนิคการบริหาร, นักบริหารรุ่นใหม่

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย

¹นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ กรมโยธาธิการและผังเมือง (ผู้รับผิดชอบบทความ)

e-mail: faiyota@gmail.com

²นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาดูแลชีวิต ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

The Follow-up of Training Course on Administrative Techniques for Primary Executive in Department of Public Works and Town & Country Planning

Suratsavadee Bouchum¹, Phaweepon Meesompiem², Nissorn Bumpen³

(Received: February 7, 2022; Revised: July 19, 2022; Accepted: September 21, 2022)

Abstract

The purpose of this research was undertake a to follow-up inquiry into how participants apply knowledge from concerning a training course on management techniques for primary executives in the Department of Public Works and Town & Country Planning of the Ministry of the Interior into practice problems in application and recommendations for future training course. The sample consisted of 60 participants. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. All sixty copies of the questionnaire distributed to the trainees were returned (100 percent) to the researcher. For data analysis descriptive statistics percentage, mean and standard deviation were utilized. Findings participants in this study were able to apply the knowledge they gained from this on-the-job training course overall at a high level, Moreover, they were also able to apply this knowledge at a high level in respect to all of the aspects considered namely. The psychology of management, management, environment, morality and ethics, and leadership, respectively, the participants encountered problems in applying the knowledge gained from on-the-job training program at a moderate level. Thirdly these participants demonstrated that the training was overall appropriate at a high level. They also held that the training program in all aspects were appropriate including the content of the curriculum, operational procedures, trainers, media utilized, and location aspects.

Keywords: follow- up, administration techniques, primary executive

Type of Article: Research Article

¹Human Resource Officer, Senior Professional Level, Department of Public Works and Town & Country Planning
e-mail: faiyota@gmail.com

²Human Resource Officer, Senior Professional Level, Secretariat of The Senate

³Lifelong Education Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การฝึกอบรมเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาบุคลากร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการทั้งในด้านความรู้ ในการทำงาน ทักษะ หรือความชำนาญในงานที่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานจะต้องกำหนดให้ครอบคลุมเป้าหมายทุกระดับและทุกสายงานขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นการสร้างโอกาสให้กับบุคลากรอย่างเท่าเทียมกันสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมโยธาธิการและผังเมือง จึงกำหนดเรื่องการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจะต้องเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความก้าวหน้าในการปฏิบัติราชการ เริ่มตั้งแต่การเข้ารับราชการในกรมโยธาธิการและผังเมือง การพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานในสายงานการเสริมสร้างสมรรถภาพในการปฏิบัติราชการ การเตรียมความพร้อมสำหรับการเลื่อนระดับให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือการเปลี่ยนสายงานจนเข้าสู่การเกษียณอายุราชการ ภารกิจหลักของสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมืองจึงเป็นการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทุกระดับ และทุกสายงานของกรมโยธาธิการและผังเมือง

หลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ เป็นหลักสูตรสำคัญหลักสูตรหนึ่งในการพัฒนาข้าราชการของกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการระดับ 6 ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบังคับบัญชาผู้ปฏิบัติงานในระดับหัวหน้างาน Institute of Personnel Development for Urban Development (2007) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังแนวคิดและหลักการด้านการบริหารงานอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้บังคับบัญชารุ่นใหม่ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ฝึกฝนทักษะด้านการบริหารที่มุ่งงานให้สามารถนำทีมงานในการร่วมกันสร้างความสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายของกรมโยธาธิการและผังเมือง อีกทั้งพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพและภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับผู้บังคับบัญชารุ่นใหม่ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบและพัฒนาขีดความสามารถในการเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ไปใช้ในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการนำความรู้จากการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ไปใช้ในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง เกี่ยวกับการจัดจัดการฝึกอบรม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Bangmo (2019) และ Meechang (2015) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรมว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะการประเมินผลโครงการฝึกอบรมจะช่วยให้รู้ว่าการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด ได้เสนอแนวทางการประเมินประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การประเมินปฏิกิริยา (reaction) เป็นการประเมินเพื่อให้รู้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกอย่างไร ต่อการฝึกอบรม เช่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจหรือไม่พอใจกับสิ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับมากนักน้อยเพียงใด หลักสูตรหรือเนื้อหาสาระตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมเพียงใด วิธีการสอนมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. การประเมินการเรียนรู้ (learning) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รับความรู้ และทักษะอะไรบ้าง มีทัศนคติอะไรบ้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. การประเมินพฤติกรรม (behavior) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้ว่า เมื่อได้รับการฝึกอบรมไปแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่ การประเมินผลในขั้นตอนนี้ยาก และใช้เวลานานกว่าการประเมินผลขั้นตอนอื่น เพราะจะต้องออกไปติดตามผลในสถานที่ทำงานจริง

4. การประเมินผลลัพธ์ที่มีต่อองค์กร (result) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้ว่าในที่สุดแล้วการฝึกอบรมได้ก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรอย่างไรบ้าง ซึ่งนับว่าเป็นการประเมินผลที่ยากที่สุด เพราะในความเป็นจริงมีตัวแปรอื่น ๆ อีกมากมาย นอกเหนือจากการฝึกอบรมที่มีผลต่อองค์กร และตัวแปรเหล่านั้นยากต่อการควบคุม

สำหรับการประเมินผลโครงการแบบซีบีอี (CIPP evaluation) ซึ่งเสนอโดย Bangmo (2019) สามารถประเมินโครงการได้ทุกประเภท ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประเมินสาระสำคัญ (context evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) การประเมินกระบวนการ (process evaluation) การประเมินผลผลิต (product evaluation)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อการติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้กำหนดวิธีการศึกษา ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ประจำปี 2550 จำนวน 60 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงาน หน้าที่ในปัจจุบัน และหน่วยงานที่สังกัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากการฝึกอบรม ปัญหาในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation-SD) และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	นำความรู้ไปใช้/มีปัญหายุ่งยากในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	นำความรู้ไปใช้/มีปัญหายุ่งยากในระดับมาก
2.50-3.49	นำความรู้ไปใช้/มีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง
1.50-2.49	นำความรู้ไปใช้/มีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย
1.00-1.49	นำความรู้ไปใช้/มีปัญหายุ่งยากในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรม ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการ และผังเมือง ไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายชุดวิชา พบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทุกหมวดวิชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรม จิตวิทยาการการบริหาร และการบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16, 4.06 และ 3.93) ตามลำดับ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรม เป็นรายหมวดวิชา

หมวดวิชา	Mean	SD	แปลผล
1. จิตวิทยาการบริหาร	4.06	0.56	มาก
2. การบริหารจัดการ	3.93	0.58	มาก
3. สภาพแวดล้อมในการบริหาร	3.82	0.71	มาก
4. คุณธรรมและจริยธรรม	4.16	0.66	มาก
5. ภาวะผู้นำ	3.92	0.63	มาก
รวม	3.98	0.54	มาก

2. ด้านปัญหาในการนำความรู้จากการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหาร

สำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ มีปัญหาในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถทางด้านภาวะผู้นำการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และการสร้างทีมงาน (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.42, 3.40 และ 3.35) ตามลำดับ (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาในการนำความรู้ในหลักสูตรการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ปัญหาการนำความรู้ไปใช้	Mean	S.D.	แปลผล
1. การปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ	3.40	0.99	ปานกลาง
2. ความสามารถทางด้านภาวะผู้นำ	3.42	0.06	ปานกลาง
3. การสร้างทีมงาน	3.35	0.08	ปานกลาง
4. การบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	3.25	0.11	ปานกลาง
5. การประสานงานและการได้รับความร่วมมือระหว่างบุคคล	3.37	0.14	ปานกลาง
6. การประสานงานและการได้รับความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน	3.32	0.11	ปานกลาง
7. การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	3.25	0.18	ปานกลาง
8. ความร่วมมือจากผู้บังคับบัญชา	3.20	0.26	ปานกลาง
9. ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน	3.17	0.23	ปานกลาง
10. ความสามารถในการสื่อสารในองค์กร	3.15	0.17	ปานกลาง
11. ความสามารถในการมอบหมายงาน	3.12	0.19	ปานกลาง
12. ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	3.32	0.17	ปานกลาง
รวม	3.27	0.99	ปานกลาง

3. ด้านความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง เกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดการฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม อยู่ในระดับ มากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านวิทยากร สื่อ และสถานที่ ด้านการดำเนินการฝึกอบรม และด้านเนื้อหาหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.37, 4.15 และ 4.12) ตามลำดับ (ดูตาราง 2)

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดการฝึกอบรม เป็นรายด้าน

ความเหมาะสม	Mean	SD	แปลผล
1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร	4.12	0.59	มาก
2. ด้านการดำเนินการฝึกอบรม	4.15	0.52	มาก
3. ด้านวิทยากร สื่อ และสถานที่	4.37	0.88	มาก
รวม	4.39	0.49	มาก

การอภิปรายผล

1. ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.1 หมวดจิตวิทยาการบริหาร ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวม ในระดับมาก ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรู้เรื่องมนุษย์และพฤติกรรมมนุษย์ จิตวิทยาการทำงานเป็นทีม และการสร้างการพัฒนาทีมงาน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กร นักบริหารจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ เพื่อปรับเปลี่ยนจูงใจบุคลากรขององค์กรให้มีความผูกพันกับองค์กร และร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาองค์กรอย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเอง ดังนั้น นักบริหารจะต้องสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรของตน โดยนำจิตวิทยาการบริหารมาปรับใช้ในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับแนวคิดของ Ketchonan (2015) กล่าวว่า ประโยชน์ของการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับสมาชิก สร้างความสัมพันธ์ในงาน และเพิ่มพูนการยอมรับนับถือระหว่างกัน

1.2 หมวดการบริหารจัดการ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมในระดับมาก ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การวางแผนงาน การบริหารเวลา และการติดต่อสื่อสารในการบริหารงาน เนื่องจากการเป็นนักบริหารที่ดีจะต้องกำกับ ดูแลหน่วยงานในบังคับบัญชาของตนให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพต้องเข้าใจถึงการวางแผนงานให้เป็นระบบ และวางแผนให้บรรลุเป้าหมายและยังบริหารจัดการเวลาให้เหมาะสม รวมทั้งต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับบุคลากรภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงบริหารงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ Sereerat, Hirankitti, Suwannapirom, Praphawanon, and Vanichyaporn (2007) สรุปไว้ว่า ความพยายามในการวางแผนพัฒนาองค์กรนำไปสู่การบริหารจัดการองค์กรจากระดับสูง โดยเป้าหมายของการเพิ่มการทำงานขององค์กร ตลอดจนการใช้แผนและประสบการณ์ในการฝึกอบรมการประยุกต์

1.3 หมวดสภาพแวดล้อมในการบริหาร ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การประยุกต์ใช้ระบบความคิดในการบริหารงาน การคิดเชิงระบบ และการพัฒนาแนวคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์และการคิดเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากยุคเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มี การแข่งขันที่รุนแรงมาก ข้าราชการถูกประเมิน ถูกจับตามองจากรอบด้านไม่ว่าจะเป็นประชาชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน ระบบราชการมีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้นักบริหารรุ่นใหม่ต้องปรับกระบวนการทัศน์ในการบริหาร ปรับปรุงมุมมอง ปรับปรุงวิธีคิดโดยไม่ยึดติดกับแนวคิด

เดิม ๆ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการบริหาร รู้จักประยุกต์ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และนำความคิดเชิงระบบ เชิงวิเคราะห์วิพากษ์ มาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Fiedler (1967) สรุปการนำแนวคิดเชิงระบบเข้าใช้ในการบริหาร ปัจจุบันองค์กรมีการขยายตัวสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงเป็นการยากที่พิจารณาถึงพฤติกรรมขององค์กรได้หมดทุกแง่ทุกมุม นักทฤษฎีบริหารสมัยใหม่ได้ศึกษาพฤติกรรมขององค์กร เพราะคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.4 หมวดคุณธรรมและจริยธรรม ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คุณธรรมสำหรับนักบริหาร หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสมัยใหม่ และหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารราชการ เนื่องจากนักบริหารจะต้องนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารมาใช้ในการบริหารองค์กร นักบริหารที่ดีจะต้องนำหลักคุณธรรม หลักธรรมาภิบาลพร้อมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาปรับใช้ในการบริหารราชการ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้ที่บังคับบัญชาและเป็นการโน้มน้าวให้ผู้บังคับบัญชาทุ่มเทและปฏิบัติงานในองค์กรด้วยความเต็มใจ อีกทั้งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับกรมโยธาธิการและผังเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ Ketchonon (2015) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ดังนี้ (1) เป้าหมายสอดคล้อง (2) กระบวนการโปร่งใส และ (3) ทุกขั้นตอนมีผู้รับผิดชอบ

1.5 หมวดภาวะผู้นำ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาวะผู้นำในการบริหาร การบริหารทีมงานและการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และการพัฒนาผู้บังคับบัญชา เนื่องจากนักบริหารต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ และเป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรก้าวหน้าและรู้หลักการบริหารโดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในองค์กร และมีการทำงานเป็นลักษณะของทีมงาน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการบริหารทีมงาน เพื่อความสำเร็จสู่องค์กร รวมทั้งมีความเข้าใจในด้านการประสานงานและการสร้างเครือข่าย เพื่อนำมาใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการจัดรูปแบบหรือระเบียบให้สอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Rue and Byars (อ้างถึงใน Sereerat et al., 2007) กล่าวว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยใช้อิทธิพลจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตามผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผน และรับผิดชอบความอยู่รอด หรือการพัฒนาขององค์กร นอกจากนี้ผู้นำยังมีส่วนทำให้เกิดวิสัยทัศน์ขององค์กรและพนักงาน

2. ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง พบปัญหาในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบปัญหาอยู่ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถทางด้านภาวะผู้นำ การปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และการประสานงานและการได้รับความร่วมมือระหว่างบุคคล เนื่องจากกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นหน่วยงานที่มี 2 หน่วยงาน มารวมตัวกันตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งกรมโยธาธิการและกรมการผังเมืองเป็นหน่วยงานราชการที่ถูกยุบตามพระราชบัญญัติดังกล่าวและยุบรวมกันเปลี่ยนชื่อเป็นกรมโยธาธิการและผังเมือง โดยที่บุคลากรทั้ง 2 หน่วยงานเป็นองค์กรที่มีวัฒนธรรมองค์กรที่ต่างกัน วิธีการดำเนินงาน ที่ต่างกัน และ มีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจากบุคลากรทั้ง 2 หน่วยงาน รวมทั้งการมีผู้บริหารที่คิดและทำงานคนเดียวส่งผลกระทบต่อการติดต่อสื่อสารและการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งมีผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งสถาบันฯ มีหน้าที่ฝึกอบรมให้กับข้าราชการ โดยสำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และมีการประเมินผลการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการสำรวจและ

การประเมินผลการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการสำรวจและการประเมินผลไปพัฒนากระบวนการฝึกอบรม

3. ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรม

3.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักสูตร การจัดอภิปรายในการนำเสนอเนื้อหา และรายละเอียดและการลำดับเนื้อหา เนื่องจากเนื้อหาหลักสูตรดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรของกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นอย่างดี โดยกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากขึ้น พร้อมทั้งให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีการเรียงลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการปรับปรุงพัฒนาแก้ไขเนื้อหาให้สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติและปัญหาในองค์กร อีกทั้งยังนำผลการติดตามผลและการประเมินผลการฝึกอบรมมาพิจารณาสอดคล้องกับแนวคิดของ Fongsri (2016) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนของสังคม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนมาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องครอบคลุม มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นระบบต่อเนื่องกัน ตามลำดับ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถประเมินผลได้

3.2 ด้านการดำเนินการฝึกอบรม พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร เนื่องจากนักทรัพยากรบุคคลเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการฝึกอบรม และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และพร้อมที่จะให้บริการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความพึงพอใจและเกิดการเรียนรู้ในระหว่างการฝึกอบรมอย่างราบรื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Kityanyong and Takuathung (2008) สรุปเกี่ยวกับบทบาทนักฝึกอบรม คือ ดูแลการฝึกอบรมให้เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ คือ เป็นผู้ให้บริการผู้ประสานงานที่ดี และมีความสามารถในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้

3.3 ด้านวิทยากร สื่อ และสถานที่ พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วิทยากรมีความรู้ความสามารถในหลักสูตรที่อบรม วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิทยากรให้ความรู้และให้คำปรึกษาแนะนำ เนื่องจากสถาบันพัฒนาฯ กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรของกรมโยธาธิการและ ผังเมือง จึงได้จัดการฝึกอบรมเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพ โดยหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้เป็นวิทยากรมืออาชีพที่มีความชำนาญในหัวข้อ นั้น ๆ ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจัดสภาพแวดล้อมของห้องฝึกอบรมให้มีมาตรฐาน มีความสะดวกสบาย มีสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สามารถที่จะสื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และความเข้าใจที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Wataphol (2019) วิทยากร คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวละครสำคัญ ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดความรู้ความเข้าใจเกิดทักษะ เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องที่อบรม จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถ จุดประกายความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมไปตาม วัตถุประสงค์ของเรื่องหรือวิชานั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการจัดการฝึกอบรม จำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในทุกหลักสูตรของการฝึกอบรม ไม่ควรให้มีจำนวนมากเกินไป เนื่องจาก ถ้ามีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำกิจกรรม หรือการอภิปราย การระดมสมอง ถ้ามีจำนวนมากเกินไปจะทำให้การแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ครอบคลุมผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน อีกทั้งควรจัดให้มีการทำรายงานส่วนบุคคลและรายงานกลุ่ม เนื่องจากกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีประสบการณ์ในการรวบรวมความรู้ ประสบการณ์เพื่อนำเสนอให้บุคคลอื่นได้รับทราบ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานระหว่างบุคคล และส่งผลต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานในอนาคต ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับนักบริหาร

2. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ควรเน้นการฝึกอบรมโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับทุกสายงาน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง โดยผ่านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กำหนดไว้เป็นหนึ่งในความสามารถของบุคลากรในแต่ละระดับ และแต่ละสายงาน อีกทั้งควรจัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรม โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยปีละ 1 หลักสูตร

3. ด้านระยะเวลาของการฝึกอบรม ควรปรับปรุงหลักสูตรกับระยะเวลาให้สอดคล้องและเหมาะสมกัน พิจารณาให้สอดคล้องกับความต้องการและพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี โดยผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่าควรพิจารณาเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

4. ด้านวิทยากร ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจสำคัญของการฝึกอบรม เพราะเป็นผู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการต้องพิจารณาเลือกสรรวิทยากรในหลักสูตรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของวิทยากรที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาตัดสินใจในฐานะผู้บริหารซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพปฏิบัติงาน

5. ด้านการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม ควรให้ความสำคัญต่อการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมอย่างจริงจัง เพราะผลของการประเมินผลและติดตามผลจะนำมาปรับปรุงและแก้ไขเพื่อให้ผลการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้สอดคล้องกับ Bangmo (2019) กล่าวถึง การติดตามผลการฝึกอบรมว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง คือ เน้นการประเมินให้ทราบว่าผลของการฝึกอบรมเป็นอย่างไร บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ดังนั้น การประเมินผลโครงการฝึกอบรมจึงมิใช่เป็นการประเมินเฉพาะขณะที่ดำเนินการฝึกอบรมหรือสิ้นสุดการฝึกอบรมเท่านั้น แต่จะต้องติดตามไปประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม เมื่อได้กลับไปปฏิบัติงานแล้ว 6 เดือน หรือประเมินผลของการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ การประเมินผลการฝึกอบรมที่แท้จริง จึงควรมีการติดตามผลหลังการฝึกอบรมจบแล้ว ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ความรู้ทางสถิติเข้าช่วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับความเหมาะสมของการจัดการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเมือง กรมโยธาธิการและผังเมือง

2. ควรทำการวิจัยเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ เพื่อให้ทราบถึงเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมในแต่ละหัวข้อวิชาของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3. ควรทำการวิจัยการติดตามผลการฝึกอบรมเพื่อศึกษาความแตกต่างของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่ปฏิบัติในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลมาใช้วิเคราะห์ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อไป

4. ควรทำการติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมทุกหลักสูตรของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และเกิดการค้ำคูณทุนสำหรับงบประมาณในการจัดการพัฒนาบุคลากรของกรมโยธาธิการและผังเมือง

References

- Bangmo, S. (2019). *Organization and management*. Bangkok: June Publishing Press.
- Fiedler, F. E. (1964). *A theory of leadership effectiveness*. New York: McGraw-Hill.
- Fongsri, P. (2016). *Educational assessment: concepts into practice*. Bangkok: Property Print.
- Institute of Personnel Development for Urban Development. (2007). *Civil servant development department of public works and town & country planning 2007*. Bangkok: N. T. D.
- Ketchonan, N. (2015). *Strategic management*. Bangkok: Expernet Publishing House.
- Kityanyong, S., & Takuathung, A. (2008). *Training techniques for effective human resource development* (4th ed.). Bangkok: S.T.A. Publishing House
- Meechang, S. (2015). *Evaluation of educational projects: theory and practice*. Bangkok: Nichin Publishers, Edver Taising Group.
- Sereerat, S., Hirankitti, S., Suwannapirom, S., Praphawanon, C., & Vanichyaporn, S. (2007). *Organization and management*. Bangkok: Thammasarn Publishing House.
- Wataphol, W. (2019). *Techniques of being a professional speaker*. Retrieved January 6, 2021, from <http://www.courses.com>
- Wattanachai, K. (2003). *Good governance and corruption in Thai society*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูร จังหวัดสงขลา

ยุทธิชัย อุปการดี¹ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี²

(วันที่รับบทความ: 2 มีนาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 9 พฤศจิกายน 2565)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย (1) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 70/70 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูร จังหวัดสงขลา จำนวน 45 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA จำนวน 3 แผน รวม 6 ชั่วโมง และ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และอัตราส่วน 1 ข้อผลการวิจัย พบว่า การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.97/75.27 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 70/70 และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน UPPA, ทักษะการอ่านจับใจความ, ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์, มัธยมศึกษา

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย

¹นิสิตปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ (ผู้รับผิดชอบบทความ)
e-mail: Yutthichai5119@gmail.com

²อาจารย์ ดร., สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Developing Reading Comprehension and Creative Writing Skills by Using The UPPA Learning Management Model for 8th Grade Students in Class 2/5 at Mahavajiravudh School, Songkhla Province

Yutthichai Uppakandee¹ Sinchai Suwanmani²

(Received: March 2, 2022; Revised: June 21, 2022; Accepted: November 9, 2022)

Abstract

The objectives of this research are (1) to develop innovative learning management UPPA model to be effective according to 70/70 criteria, and (2) to compare reading comprehension and creative writing skills before and after class by using the UPPA learning management model. The target population of 45 lower secondary school students or 8th grade who were studied in class 2/5 at Mahavajiravudh School, Songkhla province, in the first semester of the academic year 2021. The students were selected by purposive sampling to participate in the research. Research instruments comprised 3 lesson plans designed following the UPPA model. The lesson plans were employed in the Experiment through teaching sessions for 6 hours. An Achievement test was given regarding the development of reading comprehension and creative writing skills. The test had two parts. Part One was a multiple-choice test which comprised 20 question items. Each item had 4 choices. Part Two was a writing test which had one question. The findings showed that the development of innovative learning management UPPA has the efficiency at 75.97/75.27 which was higher than the standard set of 70/70. In addition, student achievements regarding reading comprehension and creative writing skills were higher than prior to the Experiment at 0.05 level of significance.

Keywords: UPPA teaching model, reading comprehension skill, creative writing skill, secondary education

Type of Article: Research Article

¹Bachelor's degree students of Thai Language Program, Faculty of Education, Thaksin University (corresponding author)
e-mail: Yutthichai5119@gmail.com

²Lecturer, Doctor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะสำคัญทางภาษาไทย นับว่าเป็นหนึ่งในจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดไปสู่ทักษะอื่น ๆ ได้ ดังที่ Phetchaburi (2016) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาและพัฒนาชีวิต การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพต้องอ่านแล้วจับใจความ สรุปใจความของเรื่องที่อ่านได้ และคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณ์ญาณจากเรื่องที่อ่านได้ การอ่านจับใจความนับว่าเป็นหัวใจของการอ่านจะช่วยให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กล่าวถึง คุณภาพผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับทักษะการอ่านจับใจความว่า นักเรียนจะต้องจับใจความ และรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล อีกทั้ง Munsetavit (2009) กล่าวว่า ในยุคข้อมูลข่าวสาร การอ่านจับใจความได้เพิ่มบทบาทความสำคัญมากขึ้นสำหรับนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะเป็นช่วงที่ต้องแสวงหาความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับสูง สามารถบอกใจความ ค้นหาและประโยชน์สำคัญจากสารที่อ่าน และสามารถบอกแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้

เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านจนเกิดความชำนาญแล้ว ทักษะหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่าน นั่นก็คือ ทักษะการเขียน การที่ผู้สอนสามารถสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปต่อยอดเป็นงานเขียนได้ถือว่าเป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ขั้นสูงตามแนวคิดของ Bloom โดยแนวคิดของ Bloom ได้รับการพัฒนาจัดลำดับขั้นและแบ่งออกใหม่เป็น 6 ขั้น ดังที่ Pradubwate (2017) ได้กล่าวว่า กระบวนการทางปัญญาในด้านพุทธิพิสัยที่บลูมได้พัฒนานั้น จัดแบ่งใหม่เป็น 6 ขั้น ได้แก่ จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปสร้างงานเขียนได้ถือว่าอยู่ในระดับขั้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ แต่จะพัฒนาให้ถึงขั้น การคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไรนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรพัฒนาต่อยอดความรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการสร้างงานเขียนที่มีความซับซ้อนเกี่ยวกับทักษะทางภาษาและกระบวนการเขียน รวมไปถึงความสามารถในการลำดับความคิดเป็นเรื่องราวและนำเสนอรูปแบบการเขียนที่แปลกใหม่และมีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Masjarat (2002) และ Cheewapan (2004) ที่อธิบายว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์นับเป็นการเขียนที่มีลักษณะของการคิดริเริ่ม ทั้งนี้ผู้เขียนต้องใช้ความคิดผนวกเข้ากับจินตนาการ และประสบการณ์เพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียน และสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนที่เขียน ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง จะเห็นได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนในทักษะการเขียนและการคิดไปพร้อมกัน

แม้การอ่านการเขียนจะมีความสำคัญมาก แต่จากการที่ผู้วิจัยเป็นนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทบุรี ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาบางประการ นั่นคือ เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียน พบว่า ผู้เรียนสามารถอ่านเรื่องที่กำหนดให้ได้ แต่ไม่สามารถระบุหรือจับใจความที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ และผู้วิจัยก็ได้สำรวจปัญหาการเรียนรู้และสะท้อนคิดจากผู้สอนรายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีปัญหา หรือข้อบกพร่องในลักษณะเดียวกันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเล็งเห็นว่าหากต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปปรับประยุกต์ใช้ให้ได้ถึงระบบความคิดขั้นสูงจำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทางด้าน การเขียนเชิงสร้างสรรค์จากเรื่องที่อ่านไปพร้อม

กัน และการที่คณะผู้วิจัยพัฒนาความสามารถทางด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ครูต้องไม่ใช่แค่เป็นผู้ปฏิบัติตามทฤษฎีการศึกษาที่ผู้อื่นกำหนดเท่านั้น แต่ครูต้องเป็นผู้สร้างทฤษฎีจากการปฏิบัติของตนได้ด้วย (Phanit, 2019) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบมีการใช้เทคนิคที่แตกต่างกันไป ฉะนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านจับใจความในระดับที่สูงขึ้นได้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องคัดสรรและสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เทคนิคที่คณะผู้วิจัยมีความสนใจ คือ เทคนิค SQ4R และ 5W1H เทคนิคนี้มีผู้สนใจศึกษานำมาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเป็นจำนวนมาก ดังเช่น Phetchaburi (2016) และ Inudom (2018) ซึ่งได้นำเทคนิค SQ4R มาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน อีกทั้ง Khamphabut (2013) และ Fuengfoo (2017) ได้นำเทคนิค 5W1H มาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนและสร้างเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ออกจากการศึกษาทั้งสองเทคนิคนี้ ผลการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของผู้เรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย SQ4R และ 5W1H สูงขึ้นตามลำดับ และประสิทธิภาพของนวัตกรรมผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทั้งหมด นอกจากนี้ เทคนิคที่คณะผู้วิจัยมีความสนใจในการนำมาศึกษาและนำมาบูรณาการให้เข้ากับการอ่านจับใจความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นั่นคือการใช้แผนผังความคิด โดยแผนผังความคิดจะช่วยจำแนกรายละเอียดต่าง ๆ ของบทอ่านและทำให้เห็นความสำคัญของส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งมีผู้สนใจศึกษาไว้เป็นจำนวนมากเช่นกัน ดังเช่น Kruemsungnoen (2009) และ Pramsingchai (2016) ซึ่งใช้แผนผังความคิดพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหลังใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดสูงขึ้นตามลำดับพร้อมทั้งนวัตกรรมก็มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

เทคนิคทั้งสามเทคนิคดังที่กล่าวมาแล้วนั้น สะท้อนให้เห็นว่า สามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังคงมีปัญหาบางประการที่ทำให้ผู้เรียนบางส่วนไม่สามารถพัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น ผู้เรียนไม่เข้าใจขั้นตอนบางขั้นตอนของบางเทคนิคทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติการเริ่มต้นการเรียนรู้ของบางเทคนิคอาจจะไม่ได้กระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการจะเรียนรู้ตั้งแต่ต้น ทำให้ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบใหม่ขึ้นมา ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิด ของเทคนิคทั้งสามแบบข้างต้น พัฒนาขึ้นเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ซึ่งใช้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ UPPA มีขั้นตอนการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการกระตุ้น (urge) ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการเรียนรู้ (procedure) ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติ (practice) และขั้นที่ 4 ขั้นการนำไปประยุกต์ (apply) โดยขั้นตอนเหล่านี้จะเริ่มตั้งแต่การกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้และตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามด้วยเรียนรู้ขั้นตอนของการเรียนรู้ก่อนการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้มีความเข้าใจ ในกระบวนการอย่างชัดเจนเมื่อเข้าใจในขั้นตอนการเรียนรู้แล้วก็จะลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน และสุดท้ายคือการนำความรู้ที่ได้จากบทอ่านไปประยุกต์ใช้ในการฝึกทักษะการเขียน

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีขึ้นและนวัตกรรมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นมาในครั้งนี้จะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน อีกทั้งเป็นแนวทางแก่การพัฒนาในรูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ที่ใช้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีขั้นตอนอย่างไร และประสิทธิภาพของนวัตกรรมผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 70/70 หรือไม่
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA

สมมติฐานของการวิจัย

1. นวัตกรรมจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ UPPA สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ซึ่งมีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ (1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R (2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค 5W1H (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แผนผังความคิด และ (4) ขั้นตอนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R

การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีนักวิชาการสนใจศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก ดังเช่น Phetchaburi (2016) ศึกษาเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบในการส่งเสริมทักษะ การอ่านจับใจความ และ Inudom (2018) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัย พบว่า กระบวนการสอนแบบ SQ4R เป็นกระบวนการสอนอ่านอย่างเป็นระบบทำให้เข้าใจแนวคิดของเรื่องได้ที่อ่านได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ซึ่ง SQ4R มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Survey อ่านอย่างคร่าว ๆ (2) Question การตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน (3) Read อ่านอย่างละเอียดเพื่อค้นหาคำตอบของคำถาม (4) Record จดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการอ่าน (5) Recite เขียนสรุปใจความสำคัญ จากการตั้งคำถาม และคำตอบ และ (6) Reflect วิเคราะห์ วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นพร้อมเชื่อมโยงความคิดจากเรื่อง ที่อ่าน ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการวิจัยของงานวิจัยดังกล่าว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความหลังเรียน โดยใช้การสอนแบบ SQ4R สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสรุปสาระสำคัญของเทคนิค SQ4R ได้ว่าเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องกระตุ้นผู้เรียนหรือทำให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลายก่อนที่จะเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงดำเนินการตาม 6 ขั้นตอน เมื่อลงมือปฏิบัติก็จะหาคำตอบหรือจับใจความของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค 5W1H

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H มีนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ดังเช่น Khamphabut (2013) ศึกษาเรื่องผลของการสอนอ่านแบบ SQ4R เสริมด้วยเทคนิคการใช้คำถาม 5W1H ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและการคิดวิเคราะห์ และ Fuengfoo (2017) ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่านในรายวิชาภาษาไทย จากการศึกษาวิจัยพบว่า เทคนิค 5W1H เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและได้ใช้ความคิดค้นคว้าหาคำตอบ รวมถึงใช้เป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้เช่นกัน ซึ่งขั้นตอนของเทคนิค 5W1H มีดังนี้ (1) who (ใคร) บุคคลใดเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่านบ้าง (2) What (อะไร) มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้างกับบุคคล (3) where (ที่ไหน) เหตุการณ์เกิดขึ้นในสถานที่ใดบ้าง (4) When (เมื่อไร) เหตุการณ์เกิดขึ้นช่วงเวลาใด (5) why (ทำไม) ทำไมจึงต้องเหตุการณ์ขึ้นหรือเพราะสาเหตุใดบ้าง ที่ส่งผลต่อการดำเนินเรื่องราว และ (6) how (อย่างไร) รายละเอียดของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เมื่อผู้วิจัยสังเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H คิดเป็นร้อยละ 80 และผลการพัฒนานวัตกรรมก็ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และสรุปสาระสำคัญของเทคนิค 5W1H ได้ว่าเป็นเทคนิคการตั้งคำถามที่ครอบคลุมเรื่องที่อ่านช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างลึกซึ้งละเอียด และเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้ ทำให้จับใจความประเด็นหลักของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แผนผังความคิด

การนำแผนผังความคิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีผู้สนใจศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ดังเช่น Kruemsungnoen (2009) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยวิธีการสอนที่ใช้เทคนิคปฏิบัติการตอบสนองร่วมกับแผนผังความคิด และ Pramsingchai (2016, pp. 682-683) ศึกษาเรื่องเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการจับใจความที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการเรียนแบบปกติ จากการศึกษาวิจัยพบว่า แผนผังความคิดเป็นการจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของสาระสำคัญหรือใจความหลักใจความรอง ซึ่งต้องใช้ เส้น คำ ตัวเลข สี ลำดับ ฯลฯ เขียนเชื่อมโยงกับความคิด โดยแผนผังความคิดสามารถเขียนได้อย่างหลากหลายรูปแบบ เช่น แผนผังต้นไม้ แผนผังวงจร แผนผังใยแมงมุม เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของผู้เรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค แผนผังความคิดทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสรุป

สาระสำคัญของแผนผังความคิดได้ว่า แผนผังความคิดเป็นการนำทฤษฎีหลักการทำงานของสมองทั้งซีกซ้ายและขวามาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อรับและจัดกระทำกับข้อมูล เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสาระสำคัญหรือใจความหลักกับใจความรอง โดยใช้ เส้น คำ ตัวเลข สี ภาพ ระยะห่าง ลำดับ ฯลฯ เขียนเชื่อมโยงกับความคิด

4. ขั้นตอนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้สำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ และทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ thailis เว็บไซต์ thaijo รวมถึงแหล่งข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีความสนใจใน 3 เทคนิค ได้แก่ เทคนิค SQ4R 5W1H และแผนผังความคิด

4.2 วิเคราะห์สาระสำคัญของเทคนิค 3 เทคนิค

การวิเคราะห์สาระสำคัญของเทคนิคทั้ง 3 เทคนิค สามารถสรุปได้ดังนี้

1) เทคนิค SQ4R เป็นเทคนิคที่ผู้สอนต้องกระตุ้นผู้เรียนหรือทำให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลายก่อนที่จะเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้นตอน เมื่อลงมือปฏิบัติก็จะสามารถหาคำตอบหรือจับใจความของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว

2) เทคนิค 5W1H เป็นเทคนิคการตั้งคำถามที่ครอบคลุมเรื่องที่อ่านช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างลึกซึ้ง ละเอียด และเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้ จนทำให้สามารถจับใจความประเด็นหลักของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

3) แผนผังความคิดเป็นการนำทฤษฎีหลักการทำงานของสมองทั้งซีกซ้ายและขวามาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อรับและจัดกระทำกับข้อมูล แสดงความสัมพันธ์ของสาระสำคัญหรือใจความหลักกับใจความรองโดยใช้เส้น คำ ตัวเลข สี ภาพ ระยะห่าง ลำดับ ฯลฯ เขียนเชื่อมโยงกับความคิด

4.3 สรุปหลักการของการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA

1) การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ต้องการที่จะเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

2) การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ขั้นตอนของการปฏิบัติให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

3) การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ช่วยพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่านของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนจับใจความหลัก ใจความรองของเรื่องได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

4) การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA จะพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านมาสร้างสรรค์เป็นผลงานเขียนได้

5) การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ คิดเชื่อมโยงเชิงเหตุผลได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้สร้างสรรค์

6) การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน รวมทั้งมีชุดแบบฝึกทักษะพัฒนาทักษะตามรูปแบบของ UPPA เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4.4 สร้างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA

รูปแบบ UPPA มีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการกระตุ้น (urge) ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการเรียนรู้ (procedure) ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติ (practice) และขั้นที่ 4 ขั้นการนำไปประยุกต์ (apply) ซึ่งในขั้นที่ 2 คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ได้บูรณาการขั้นตอนจากเทคนิค SQ4R, 5W1H และแผนผังความคิด ดังอธิบายว่า ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการเรียนรู้ (procedure) เป็นขั้นที่ผู้สอนต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบถึงขั้นตอน การเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ กับการอ่านจับใจความว่ามีขั้นตอนใดบ้าง โดยมีขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสำรวจบทอ่าน (survey) (2) ขั้นตั้งคำถาม (question) (3) ขั้นอ่าน (read) (4) ขั้นบันทึก (record) และ (5) ขั้นทบทวน (review) โดยขั้นตอนที่ 1-5 คณะผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของเทคนิค SQ4R มาบูรณาการใช้ ได้แก่ การสำรวจบทอ่าน (survey) ขั้นตั้งคำถาม (question) ขั้นอ่าน (read) ขั้นบันทึก (record) และขั้นทบทวน (review) ซึ่งผู้วิจัยนำมาบูรณาการใช้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน และในขั้นการตั้งคำถาม (question) คณะผู้วิจัยได้นำเทคนิค 5W1H กับแผนผังความคิดมาบูรณาการใช้ในขั้นตอนนี้ด้วย มีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการกระตุ้น (urge) เป็นขั้นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดความสนใจและเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ ด้วยการให้ผู้เรียนสังเกตสื่อ และครูผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นคิดเพื่อเชื่อมโยงกับเรื่อง ที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการเรียนรู้ (procedure) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนชี้แจงให้ผู้เรียนทราบและทำความเข้าใจขั้นตอนการเรียนรู้ก่อนลงมือปฏิบัติการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสำรวจบทอ่าน (survey) (2) ขั้นตั้งคำถาม (question) (3) ขั้นอ่าน (read) (4) ขั้นบันทึก (record) และ(5) ขั้นทบทวน (review)

ขั้นที่ 3 ขั้นการปฏิบัติ (practice) เป็นขั้นที่ผู้เรียนอ่านเรื่องที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ให้แล้วจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านตามขั้นตอนที่ได้เรียนรู้ไปในขั้นที่ 2 ทั้ง 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 4 ขั้นการนำไปประยุกต์ (apply) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากเรื่องที่อ่านมาเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยขั้นตอนนี้ผู้สอนกำหนดคำถามสำคัญจากเรื่องที่อ่านมาให้แก่นักเรียนจำนวน 3 คำ แล้วให้ผู้เรียนนำคำตอบเหล่านั้นมาแต่งเรื่องตามจินตนาการจำนวนหนึ่งย่อหน้า ประมาณ 5-10 บรรทัด

4.5 การตรวจสอบคุณภาพ

การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีเครื่องมือที่ใช้ประกอบการพัฒนาเพื่อหาค่าประสิทธิภาพนวัตกรรมการประกอบด้วย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมงรวม 6 ชั่วโมง ภายในแผนประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ UPPA แบบฝึกทักษะตามรูปแบบ UPPA และเกณฑ์การประเมินผลต่าง ๆ โดยมีการตรวจสอบคุณภาพ คือ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องหาค่า IOC ผลการพิจารณาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.5 ค่าเฉลี่ยที่ได้ คือ 1.00

2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เรื่องการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และอัตนัย 1 ข้อ โดยมีการตรวจสอบคุณภาพ คือ นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องหาค่า IOC ผลการพิจารณาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.5 ค่าเฉลี่ยที่ได้ คือ 0.84

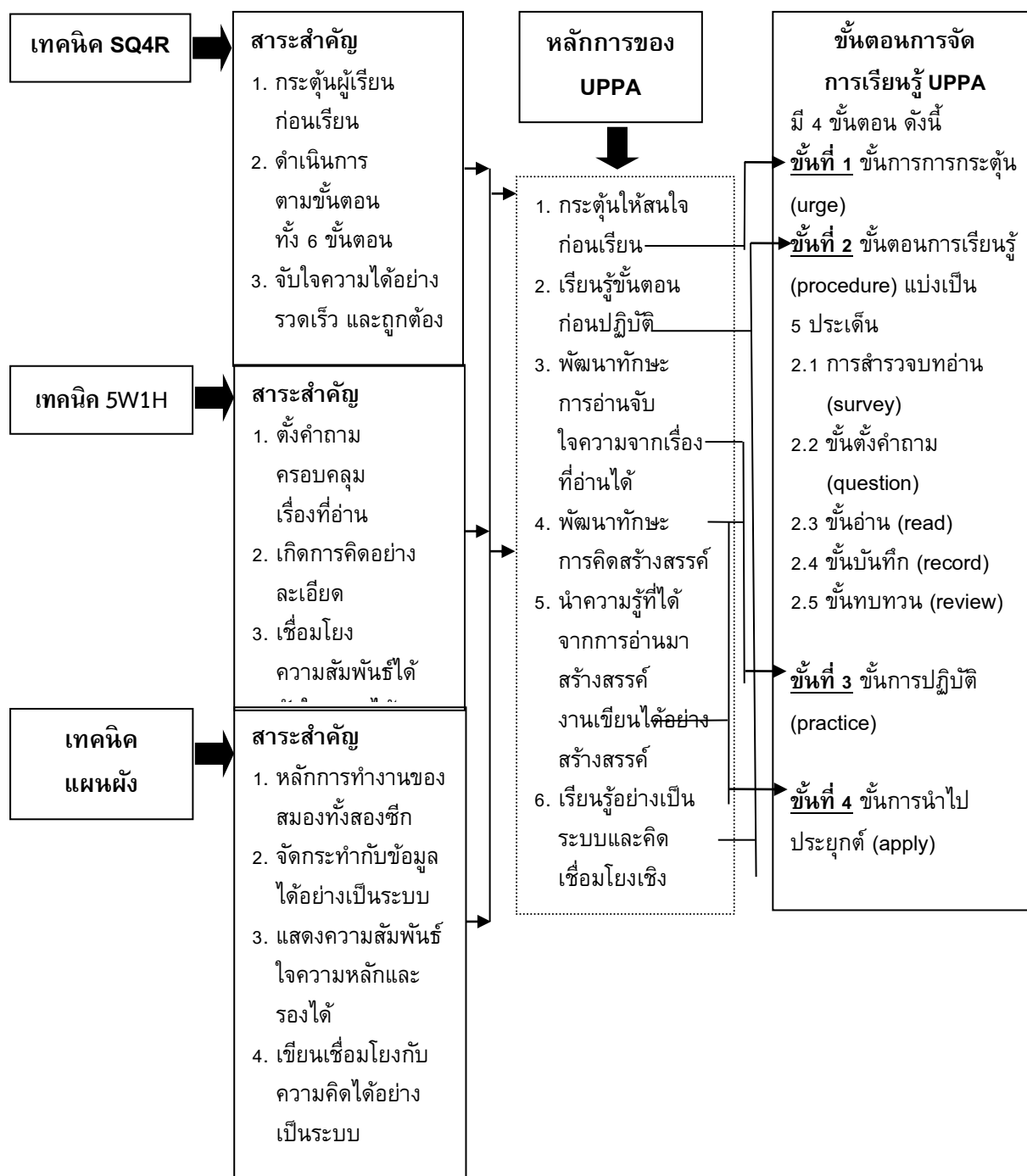
4.6 การทดลอง และแก้ไข

คณะผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับแก้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้กับกลุ่มทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/10 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา และนำข้อบกพร่องที่เกิดจากการทดลองใช้แผนมาปรับแก้ก่อนนำไปใช้จริงกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย และนำแบบทดสอบแบบปรนัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองเพื่อหาค่าความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ และคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ข้อที่ผ่านเกณฑ์การหาค่า ความยากและค่าอำนาจจำแนกแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

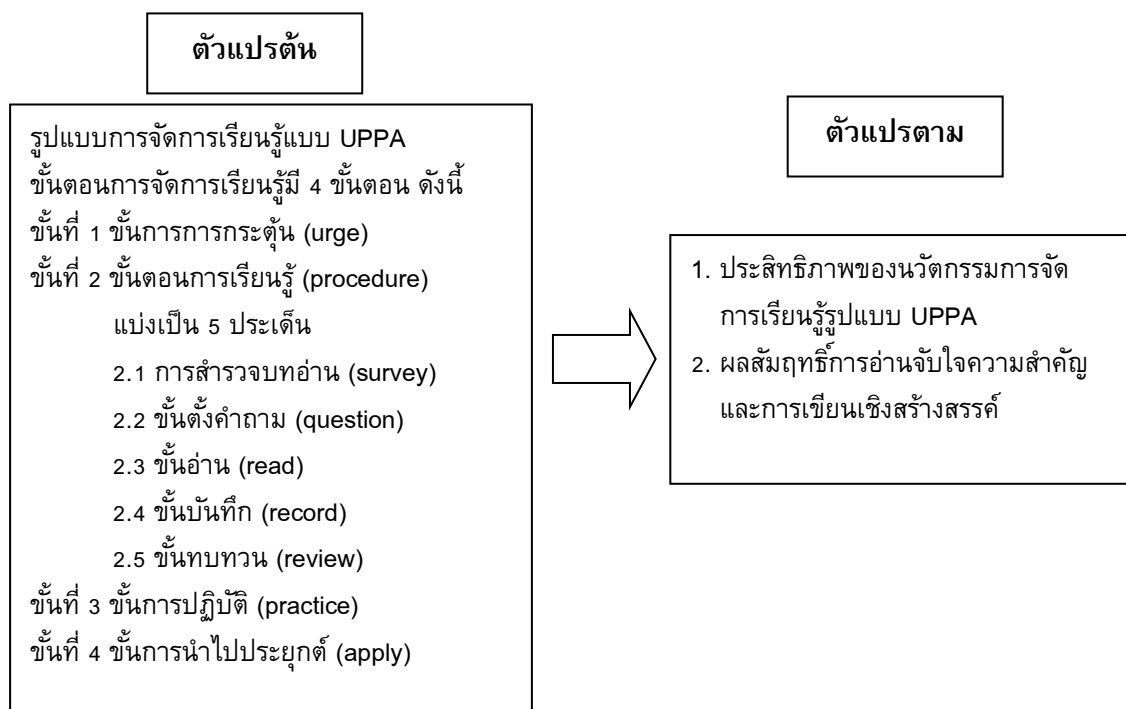
4.7 นำไปใช้กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย

นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA และแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข เป็นที่เรียบร้อยแล้วไปใช้กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา

แผนผังขั้นตอนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบที่มีการทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one group pretest-posttest)
2. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (target population) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 45 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - 3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ UPPA จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ภายในแผนประกอบด้วยชุดฝึกพัฒนาทักษะตามรูปแบบ UPPA จำนวน 3 ชุด
 - 3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องการอ่านจับใจความแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบอัตนัย 1 ข้อ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.1 ขั้นวางแผน (Plan--P) วางแผนการนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.2 ขั้นการปฏิบัติ (Act--A) ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ คือ ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในคาบว่ามีจุดประสงค์การเรียนรู้อะไร ใช้วิธีการหรือขั้นตอนใดในการเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงชี้แจงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง และได้ดำเนินการใช้เครื่องมือวิจัยทั้งหมดกับกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.3 ขั้นการสังเกต (Observe--O) สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามเครื่องมือที่ได้กำหนดในการวิจัย

4.4 ขั้นการสะท้อน (Reflect--R) นำผลการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ผลต่าง ๆ ตามสูตรที่ได้กำหนดไว้หาค่าสมมติฐาน และเขียนสรุปผลการวิจัยว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์หรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งอภิปรายผลอย่างละเอียด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของนวัตกรรม UPPA โดยใช้สูตรการประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของ Brahmawong (2013)

5.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยคะแนนแบบทดสอบการอ่านจับใจความจะใช้คะแนนทั้งฉบับพิจารณาเปรียบเทียบ ส่วนคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะพิจารณาเป็นรายด้านตามเกณฑ์การประเมินชิ้นงานที่กำหนด เมื่อได้ผลคะแนนแล้วจึงนำมาทดสอบค่า t test (dependent samples)

ผลการวิจัย

1. นวัตกรรมจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 แสดงผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของนวัตกรรม (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการพัฒนาการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ทักษะการอ่านจับใจความและ การเขียนเชิงสร้างสรรค์	n	คะแนน เต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ E_1/E_2
คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน	45	100	75.97	75.97	75.97/75.27
คะแนนแบบทดสอบวัดผลทักษะการ อ่านจับใจความและการเขียนเชิง สร้างสรรค์	45	70	52.69	75.27	

จากตาราง 1 พบว่า ผลการทดสอบระหว่างเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 75.97 และผลการทดสอบ หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 52.69 และวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของนวัตกรรมจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 75.97/75.27 ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่กำหนดไว้ คือ 70/70 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สามารถใช้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความ โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ UPPA

คะแนนสอบ	<i>n</i>	mean	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	20	9.22	2.13	-11.41**	44	0.00*
หลังเรียน	20	12.44	1.41			

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 จำนวน 45 คน ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 9.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 2.13 และผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 12.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 1.41 ทั้งนี้ เมื่อนำผลการทดสอบก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ UPPA มาเปรียบเทียบโดยใช้ค่า *t test Dependent* พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเรียน โดยที่ค่า *t* เท่ากับ -11.41 ดังนั้น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ UPPA สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA (ดูตาราง 3)

ตาราง 3

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ UPPA

ประเด็นการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		<i>t</i>	<i>p</i>	ลำดับที่
	($\bar{X}$)	(<i>SD</i>)	($\bar{X}$)	(<i>SD</i>)			
1. การตั้งชื่อ	3.47	0.84	3.92	0.91	-3.51	0.00	4
2. เนื้อหาของเรื่อง	11.43	1.78	12.08	2.51	-2.05	0.00	3
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	9.33	2.06	12.42	2.51	-10.31	0.00	1
4. การเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์	6.56	1.44	7.33	1.54	-3.74	0.00	2
5. การเรียงลำดับเหตุการณ์	4.08	0.77	4.50	0.67	-3.96	0.00	5
รวม	6.97	0.57	8.05	0.86	-7.99**	0.00	

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์แบบอัตนัยในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การตั้งชื่อเรื่อง (2) เนื้อหาของเรื่อง (3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4) การเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์ และ (5) การเรียงลำดับเหตุการณ์ โดยนำเสนอในสองประเด็นเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการ

ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ในประเด็นที่มีการพัฒนามากที่สุด และประเด็นที่พัฒนาน้อยที่สุด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลคะแนนค่าเฉลี่ยด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ดังที่ได้แสดงในตาราง 3 นั้น พบว่า ประเด็นที่นักเรียนมีการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และประเด็นที่พัฒนาน้อยที่สุด ได้แก่ การเรียงลำดับเหตุการณ์ ดังแสดงต่อไปนี้เป็นประเด็นที่หนึ่งที่นักเรียนมีการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล่าวคือ มีพัฒนาการหลังได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ($\bar{X} = 12.42$, $SD = 2.51$) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ($\bar{X} = 9.33$, $SD = 2.06$) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และประเด็นที่สองที่นักเรียนมีการพัฒนาน้อยที่สุด คือ การเรียงลำดับเหตุการณ์ นักเรียนเรียงลำดับเหตุการณ์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.67$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.77$) แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เช่นเดียวกัน สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์ แปลงใหม่ มีจินตนาการที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาทางความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

อภิปรายผล

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA เป็นรูปแบบการสอนใหม่ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาและยังไม่มีผู้อื่นนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้โดยเชื่อมโยงกับงานวิจัยที่ศึกษาเทคนิค SQ4R 5W1H และแผนผังความคิด ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานในการสร้างสรรค์รูปแบบการสอนดังกล่าวซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.97/75.27 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 70/70 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Toiyeebee (2011) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบ ผูกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย งานวิจัยของ Fuengfoo (2017) ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรม การอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่านในรายวิชาภาษาไทย และงานวิจัยของ Chottanakit (2018) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค เพื่อนคู่คิด พบว่า การหาค่าประสิทธิภาพนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการอ่านจับใจความสำคัญมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ 80/80 นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตได้ว่าค่าประสิทธิภาพนวัตกรรมของงานวิจัยที่อ้างถึงมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคือ 80/80 ซึ่งแตกต่างจากของคณะผู้วิจัย ซึ่งกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 เนื่องจากว่าการกำหนดค่ามาตรฐาน 80/80 กำหนดเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์โดยเน้นหลักที่การพัฒนาความรู้ (knowledge) หรือเนื้อหาที่ใช้สำหรับการพัฒนาอาจจะมีความยากในระดับน้อยกว่าแต่สำหรับวิจัยนี้ได้กำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 เนื่องจากเน้นพัฒนาทั้งความรู้ (knowledge) และทักษะ (skill) ของผู้เรียนไปพร้อมกัน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้จากเรื่องการอ่านจับใจความสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ทำให้อาณาของรายวิชา มีความยากมากขึ้น จึงกำหนดค่าประสิทธิภาพของนวัตกรรมไว้ที่ 70/70 และผลการวิจัยก็เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทำให้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สามารถนำไปใช้กับการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khamphabut (2013) ศึกษาเรื่องผลของการสอนอ่านแบบ SQ4R เสริมด้วยเทคนิคการใช้คำถาม 5W1H ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและการคิดวิเคราะห์ของวิชาภาษาไทย งานวิจัยของ Phetchaburi (2016) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบในการส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ และงานวิจัยของ Inudom (2018) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหลังได้รับการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตได้ว่าขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สูงขึ้นได้ขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนการตั้งคำถาม เนื่องจากการกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบจากบทอ่านตามประเด็น และยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ เมื่อนำคำถามมาตั้งประเด็นเป็นแผนผังความคิด จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดกระทำกับข้อมูลอย่างเป็นระบบ แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผล ทำให้จับใจความได้อย่างถูกต้อง เมื่อผู้เรียนต้องนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อสร้างงานเขียน ก็สามารถนำประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ได้อ่านไปสร้างงานเขียนได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ เพราะผู้เรียนผ่านการฝึกคิดวิเคราะห์ที่ฝึกการจัดระบบข้อมูลมาแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงสะท้อนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นนั่นเอง

การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA นอกจากจะทำให้ให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้แล้วนั้น ยังสามารถพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อีกเช่นกัน เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนแล้วปรากฏว่า ความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ UPPA สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kruemsungnoen (2009) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ งานวิจัยของ Tangcheepchuchai (2009) ศึกษาเรื่องความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความพึงพอใจในการเรียนรู้อัลบั้มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมรวมกับการใช้แผนผังความคิด และงานวิจัยของ Wajanasatian (2016) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหลังได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าประเด็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นักเรียนมีพัฒนาการหลังเรียนมากที่สุด เนื่องจากนวัตกรรมทำให้ได้ฝึกพัฒนาทักษะการอ่านก่อนแล้วฝึกเชื่อมโยงความรู้จากการอ่านสู่การเขียนได้ อีกทั้งเนื้อหาที่ใช้ในนวัตกรรมเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างจะเปิดกว้างทางความคิด และสามารถผนวกเข้ากับประสบการณ์ได้ การใช้นวัตกรรมส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกพัฒนาระบบความคิดอย่างเต็มที่และสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการคิดในระดับสูงสุด และประเด็นที่มีพัฒนาการน้อยที่สุด คือ ประเด็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง เนื่องจากพื้นฐานความสามารถในการจัดระบบความคิดของนักเรียนได้รับการพัฒนามาจากกระบวนการอ่านจับใจความ รวมทั้งผู้เรียนมีพื้นฐานของการจัดการระบบความคิดที่เป็นระบบอยู่ก่อนแล้ว ทำให้พัฒนาการในด้านนี้ไม่ได้สูงมากนัก

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้ไม่เกิดความสับสนระหว่างการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้อิสระทางด้านความคิดในการทำงาน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนและผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ทุกประการ เพียงแค่ปรับช่วงระยะเวลาของการดำเนินการให้มากกว่าเดิม ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในทุกสถานการณ์และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความชำนาญและเข้าถึงแก่นของการอ่านจับใจความได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังสามารถพัฒนาต่อยอดความคิดของผู้เรียนสู่การคิดในระดับขั้นสูงสุดได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมในด้านรายละเอียดของรูปแบบ ขั้นตอนการเขียนรู้ รวมทั้งวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนเข้าใจอย่างง่ายที่สุด ถ้าหากผู้เรียนไม่เข้าใจกระบวนการหรือขั้นตอนการเรียนรู้ก็จะไม่สามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนได้ ผู้เรียนก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการเรียนการสอน ฉะนั้นผู้สอนต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่สุด

2. นำการจัดการเรียนรู้รูปแบบ UPPA ไปศึกษาเทคนิควิธีการสอนที่ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ หรือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

References

- Brahmawong, C. (2013). Developmental testing of media and instructional package. *Silpakorn Educational Research Journal*, 5(1), 7-20. (In Thai)
- Cheewapan, A. (2004). *Creative writing activities in elementary school*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai).
- Chottanakit, S. (2018). *Development of Thai Reading Comprehension Activity Package Using SQ4R Reading Method Together with Think Pair Share for Mathayomsuksa I Students*. Master of Education, Burapha University. (In Thai)
- Fuengfoo, D. (2017). *The development reading comprehension activities using the 5W1H technique to support reading in Thai language for grade six students*. Master of Education, Dhurakij Pundit University. (In Thai)
- Inudom, C. (2018). *The development of reading comprehension ability of mathayomsuksa 1 students by using SQ4R technique and power question*. Master of Education, Silpakorn University. (In Thai)
- Khamphabut, S. (2013). *The effect of SQ4R reading instruction supplemented with 5W1H questioning technique on reading comprehension and critical thinking ability in Thai subjects of students in grade 1*. Master of Education, Udon Thani Rajabhat University. (In Thai)

- Kruemsungnoen, P. (2009). *Development of creative writing abilities of mathayom suksa 1 students by using a teaching method that uses reaction techniques and knowledge maps*. Master of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. (In Thai)
- Masjarat, T. (2002). *Creative writing for education and career*. Bangkok: Than Aksorn. [In Thai].
- Munsetavit, S. (2009). *General knowledge of reading comprehension*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai).
- Phanit, W. (2019). *Research classes, change teachers*. Bangkok: The Siam Commercial Foundation. (In Thai).
- Phetchaburi, P. (2016). *A study of the effects of using SQ4R taching mthod with analogy technique for reading comprehension skills of students in the sixth grade*. Bangkok: Chulalongkorn University, Faculty of Education. (In Thai).
- Pradubwate, R. (2017). Technology learning management guidelines by using Bloom's taxonomy. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 1 0 (3) , 1051- 1065. (In Thai).
- Pramsingchai, C. (2016). *A comparison of reading comprehension achievement of prathomsuka 6 students taught by Using mind mapping techniques and conventional method*. Master of Education, Buriram Rajabhat University. (In Thai)
- Tangcheepchuchai, W. (2009). *The study of creative writing ability and learning satisfaction Thai language learning subject group of grade 5 students using a holistic teaching approach together with the use of mind maps*. Master of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. (In Thai)
- Toiyeebee, S. (2011). *The development of workboods on Thai creative writing skill for mathayom suksa 1 students, Saint Theresa school, Nongjok, Bangkok*. Master of Education, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Wajanasatian, C. (2016). *The development of creative writing ability for grade 3 student taught by using synectics model*. Master of Education, Silpakorn University. (In Thai)

บทปริทัศน์หนังสือ (book review) วิธีวิทยาการวิจัยทางหลักสูตร

น้ำเพชร เทศะบำรุง¹

Nampech tasaboomrung

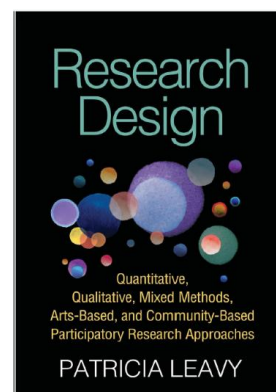
ชื่อเรื่อง : Research design: Quantitative, qualitative, mixed methods, arts-based, and community-based participatory research approaches

ผู้แต่ง : Patricia Leavy

ปีที่พิมพ์ : 2017

สำนักพิมพ์ : Guilford Publications

จำนวนหน้า : 320 หน้า

บทนำ

หนังสือการออกแบบงานวิจัยเล่มนี้ ถือได้ว่าเป็นหนังสือที่มีความน่าใจและเป็นประโยชน์กับนักวิจัย นักวิชาการหรือผู้ที่ดำเนินการออกแบบงานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนได้นำเสนอถึงหลักการวิจัยพื้นฐานในการออกแบบ การวิจัย ประเภทของการวิจัย และรูปแบบของการวิจัย ซึ่งได้มีการยกตัวอย่างถึงองค์ประกอบที่สำคัญของแต่ละ ประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ โดยอธิบายถึงแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งได้ยกตัวอย่างที่ทำให้ ผู้ศึกษาได้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย เพราะมีการใช้ภาษาตรงไปตรงมา ทำให้ผู้ที่เริ่มต้นที่จะศึกษา กระบวนการวิจัยสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอได้อย่างดี โดยในแต่ละบทมีการแบ่งเนื้อหาออกเป็น สดส่วน และมีความกระชับในการเขียนบรรยาย การยกประเด็นที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อถ่ายทอดให้ผู้สนใจได้ทำความเข้าใจ เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งในแต่ละบทได้มีการสร้างแบบทดสอบเพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้ที่ศึกษาหนังสือเล่มนี้ได้ ด้วยตนเองอีกด้วย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ผู้รับผิดชอบบทปริทัศน์หนังสือ)
e-mail: pech.a@windowslive.com

วัตถุประสงค์

ผู้เขียนนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการพื้นฐานความสำคัญและความเป็นมาของงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การพัฒนารูปแบบงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบงานวิจัย

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมวิธีการวิจัยที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้อ่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยหนังสือเล่มนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นทั้งสิ้น 8 บท ดังนี้

บทที่ 1 การวิจัยทางสังคมศาสตร์

ในบทนี้ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่มีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานได้อย่างหลากหลาย และบางงานวิจัยอาจมีมากกว่าหนึ่งวัตถุประสงค์ โดยสามารถแบ่งประเภทของการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ได้เป็น 5 ประเภทหลัก คือ วิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบผสมวิธี การวิจัย เชิงศิลปะ และแบบชุมชนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. Quantitative research
2. Qualitative research
3. Mixed methods research (MMR)
4. Arts-based research (ABR)
5. Community-based participatory research (CBPR)

โดยแต่ละประเภทของงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ จะมีวัตถุประสงค์ การออกแบบงานวิจัย การดำเนินการวิจัย แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและแนวปฏิบัติที่ต่างกัน ซึ่งได้อธิบายรายละเอียดไว้ในเนื้อหาของบทนี้

บทที่ 2 จริยธรรมในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

บทนี้ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการใช้จริยธรรมในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การละเมิดจริยธรรมทางประวัติศาสตร์ กระบวนการความยุติธรรมทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยและจริยธรรมการวิจัย และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมเมื่อพัฒนาหัวข้อของงานวิจัยเรียบร้อยแล้ว แนวทางการในคุ้มครองอาสาสมัคร การดำเนินการขอจริยธรรมในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสุดท้ายของบทนี้ได้เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรมทางสังคมศาสตร์ที่สอดคล้องกับประเภทของงานวิจัย

บทที่ 3 การเริ่มต้นในการออกแบบงานวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีการที่จะเป็นจุดเริ่มต้นและดำเนินการในการทำวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดหัวข้อที่สนใจที่จะศึกษา การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และคำถามวิจัย รวมทั้งการยกตัวอย่างการดำเนินการวิจัยตามประเภทของงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

บทที่ 4 การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ความสำคัญของการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ จริยธรรมในการวิจัย มุมมองทางทฤษฎี รวมทั้งการนำเสนอในส่วนขององค์ประกอบของงานวิจัย ตัวอย่างเครื่องมือที่เหมาะสมกับการใช้ในงานวิจัย ตัวอย่างงานวิจัยเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้ได้นำเสนอส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ความสำคัญของการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ จริยธรรมในการวิจัย มุมมองทางทฤษฎี รวมทั้งการนำเสนอในส่วนขององค์ประกอบของงานวิจัย ตัวอย่างเครื่องมือที่เหมาะสมกับการใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลและกลยุทธ์การตีความเชิงเนื้อหา ตลอดจนยกตัวอย่างงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 6 การออกแบบการวิจัยแบบวิธีผสมผสานวิธี

ในบทนี้ได้นำเสนอโครงสร้างของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โครงสร้างของข้อเสนอการวิจัย ข้อมูลเบื้องต้น ความสำคัญของการดำเนินการวิจัย จริยธรรมในการวิจัย มุมมองทางทฤษฎีและการนำปรัชญาที่สอดคล้องมาใช้ในการวิจัยแบบวิธีผสมผสานวิธี คำถามการวิจัยและสมมติฐาน (ตามความเหมาะสม) การทบทวนวรรณกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัย การออกแบบและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการนำเสนอในส่วนขององค์ประกอบของงานวิจัย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่เหมาะสมกับการใช้ในงานวิจัย ตัวอย่างงานวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอถึงการนำรูปแบบงานวิจัยที่ใช้ในการออกแบบงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี ดังนี้ QUANT: วิธีการเชิงปริมาณเป็นแกนหลัก QUAL: วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลัก quant: วิธีการเชิงปริมาณเป็นส่วนเสริม qual: วิธีการเชิงคุณภาพเป็นส่วนเสริม เป็นต้น

บทที่ 7 การวิจัยเชิงศิลปะเป็นฐาน

ผู้เขียนได้นำเสนองานวิจัยเชิงศิลปะเป็นฐาน เกี่ยวข้องกับการปรับหลักการของศิลปะสร้างสรรค์ให้เข้ากับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงศิลปะเป็นฐานให้ความสำคัญกับความเข้าใจสุนทรียภาพ ซึ่งช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากความสามารถเฉพาะตัวของศิลปะเพื่อ เป็นแนวทางในการเรียนรู้ตามระเบียบวิธีการวิจัย ที่มีแนวปฏิบัติจากกระบวนการทางศิลปะและนำมาใช้ในกระบวนการวิจัย โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือการสำรวจ อธิบาย หรือผลิตงานสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เขียนนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นระบบคล้ายกับบทอื่นๆ โดยนำศิลปะมาผสมผสานกับศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบงานวิจัย ประเภทของวรรณกรรมและการวิจัยจากนิยาย เกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งงานวิจัยประเภทนี้ก็ยังคงมีการดำเนินการเกี่ยวกับด้านจริยธรรมเช่นกัน

บทที่ 8 การมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้เขียนได้นำเสนองานวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน หรือเรียกอีกอย่างว่า การวิจัยโดยชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ใช่นักวิชาการ เพื่อพัฒนาและดำเนินงานวิจัยในชุมชนตามประเด็นเฉพาะเจาะจง ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกัน การแบ่งปันพลังหรือความรู้ พัฒนาโครงการจากรากฐานกับผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด จากปัญหาที่เป็นอยู่ และพยายามที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญจำเป็น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหาหรือตัวขับเคลื่อนปัญหา ร่วมกับแนวทางการวิจัยที่มี

ความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบท นำไปสู่การส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือการกระทำของชุมชน โดยผู้เขียนได้นำเสนอกระบวนการและแบบแผนการนำเสนองานวิจัยได้อย่างน่าสนใจและประโยชน์อย่างยิ่ง

คุณค่า

หนังสือเล่มนี้ให้องค์ความรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งกับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ อีกทั้งยังโดดเด่นด้วยการเน้นถึงจริยธรรมในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยผู้เขียนนำเสนอเกี่ยวกับจริยธรรมในทุกบท ด้วยเพราะจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอนของกระบวนการออกแบบงานวิจัย นักวิจัยจึงสามารถเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้อย่างครบทุกมิติและเอื้อต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

Leavy, P. (2017). *Research design: Quantitative, qualitative, mixed methods, arts-based, and community-based participatory research approaches*. Guilford Publications.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินพิจารณาบทความ ลงในวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.พทุทธ์ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ศรียา นิยมธรรม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชมา วัฒนบุรณนัท	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ตัญคำภีร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เขียรชนะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.นัตยา ปลัณธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ ศรีชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.รชงพร โกมลเสวิน	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตติกรณ์ จงวิศาล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพร ทิพย์คง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวนิชศักดิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิขานนท์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา คุณาอภิสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ สุตหนองบัว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงศ์ มะโน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์อนุกุล พลศิริ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณระพี สุทธิวรรณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒน์ พรหมเพชร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.หญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ ญฎประเสริฐ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ ชนประชา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจจรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวัฒน์ เกตุวงศา	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรธรรม ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม แสงนนท์	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.กิงสร เกษประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ชัชญา พิระธรณิศร์	มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ศิริพงษ์ เสาภายน	ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ยสระวี วายทองคำ	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศยามน อินสอาด	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล กฤษณกุลหาสน์	ภาควิชาการประเมินและการวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรกุล	ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.อริสา สำรอง	ภาควิชาจิตวิทยา

รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาธิต	ภาควิชาจิตวิทยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรตา ภาสวณิช	ภาควิชาพลานามัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ	ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่องและอาชีวศึกษา
รองศาสตราจารย์ศุภนิธ อารีหทัยรัตน์	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
รองศาสตราจารย์สุนทร แม้นสงวน	ภาควิชาพลานามัย
รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุศรา นิยมเวช	ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมาภรณ์ สุขารมณ	ภาควิชาจิตวิทยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะนา	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกช ทองเอี่ยม	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นดาว ชลวิทย์	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงนาฏ เพชรประเสริฐ	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร วัจนะ	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ บุญนอม	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาติยะ พัฒนาศักดิ์	ภาควิชาภูมิศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยมน อินทุสุต	ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี ลาภเจริญ	ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คึกฤทธิ์ ศิลาลาย	ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ศรีหาเศษ	ภาควิชาประเมินและการวิจัย
อาจารย์ ดร.จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ	ภาควิชาประเมินและการวิจัย
อาจารย์ ดร.พนิดา พานิชวัฒนะ	ภาควิชาประเมินและการวิจัย
อาจารย์ ดร.ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์	ภาควิชาประเมินและการวิจัย
อาจารย์ ดร.จุฑามาศ แสงงาม	ภาควิชาประเมินและการวิจัย
อาจารย์ ดร.อัญชลี วิมลศิลป์	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
อาจารย์ ดร.นาที เกิดอรุณ	ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
อาจารย์ ดร.เพชร วิจิตรนาวัน	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
อาจารย์ ดร.เอกอมร เอี่ยมศิริรักษ์	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิจัย วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มีนโยบายการจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ข้อกำหนดในการส่งบทความ บทความที่จัดทำขึ้นโดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ ต้องไม่เคยตีพิมพ์ ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาหรือไม่อยู่ระหว่างตีพิมพ์ในหนังสือหรือวารสารใดมาก่อน กระบวนการคัดเลือกบทความใช้วิธีการประเมินแบบ Double-Blind Review โดยบทความจะได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในสาขาวิชาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหัวข้อของบทความวิจัย

แนวทางการเขียนบทความ ประกอบด้วย

1. ประเด็นหรือแนวความคิดที่ชัดเจน มีเนื้อหาทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย
2. วิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ สังเคราะห์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ และเสนอความรู้หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์
3. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. นำเสนอผลการศึกษาและการอภิปรายผลได้อย่างลึกซึ้ง และเชื่อมโยงกับการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ วิชาชีพและสังคม
5. ค้นคว้าอ้างอิงจากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ ทันสมัย และครบถ้วน
6. นำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน และเป็นระบบ ตลอดจนใช้ภาษาระดับทางการเพื่อสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

การส่งต้นฉบับ

1. การตั้งค่าหน้ากระดาษ ใช้แบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์แบบหน้าเดียวในกระดาษ A4 ตั้งค่าหน้ากระดาษ ดังนี้

1.1 ด้านบน (top)	1.5 นิ้ว (inches)
1.2 ด้านล่าง (bottom)	1.5 นิ้ว (inches)
1.3 ด้านซ้าย (left)	1 นิ้ว (inches)
1.4 ด้านขวา (right)	1 นิ้ว (inches)

และให้ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้าที่มีข้อความด้านบน ความยาวของบทความ 10-15 หน้า

2. ชื่อเรื่อง (title) ต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 18 point ตัวหนา อยู่กลางหน้ากระดาษ

3. ชื่อผู้เขียน (author) ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 15 point ชิดขวาของหน้ากระดาษ และมีการเขียนอ้างอิงเชิงบรรณานุกรม กรณีที่เป็นนักศึกษา ให้ระบุชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา และอีเมลที่ติดต่อได้ของผู้เขียนหลัก (ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 12 point) นอกจากนี้ สามารถระบุชื่อ นามสกุลผู้เขียนร่วมได้ ทั้งนี้ เมื่อรวมกับผู้เขียนหลัก (author) แล้วมีจำนวนไม่เกิน 4 คน

4. เนื้อหา (text) ใช้ภาษาระดับทางการเพื่อสื่อสารให้กระชับและชัดเจน หากเป็นคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะในแต่ละสาขาวิชา ควรอธิบายคำจำกัดความให้ทราบชัดเจน การจัดพิมพ์เนื้อหาที่กำหนดให้ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 15 point ตลอดทั้งเนื้อหา เนื้อหาที่ปรากฏในบทความวิจัยประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังนี้

4.1 บทคัดย่อ (abstract) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ผลการวิจัย และอาจนำเสนอประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยไว้ในตอนท้ายด้วยก็ได้ โดยเขียนสรุปให้เห็นถึงสาระสำคัญ ใช้ภาษาระดับทางการที่สื่อสารอย่างกระชับและชัดเจน (ความยาวของบทคัดย่อภาษาไทยไม่เกิน 250 คำ ภาษาอังกฤษไม่เกิน 300 คำ)

4.2 คำสำคัญ (keywords) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประมาณ 3-5 คำ

4.3 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (background and significance of the problems) นำเสนอให้เห็นถึงสถานการณ์ของปัญหาที่นำไปสู่ความสนใจการทำวิจัย วิเคราะห์สถานการณ์และแสดงเหตุผลถึงความสำคัญของประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษาและวิจัย โดยใช้ภาษาระดับทางการ มีแบบแผน ลำดับประเด็น การเขียนที่ต่อเนื่องกัน ใช้ข้อมูลอ้างอิงที่ทันสมัยและถูกต้องตามหลักทางวิชาการ ซึ่งควรครอบคลุมประเด็น ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (research objectives) นำเสนอให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องและเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบของการวิจัย โดยอาจเขียนแยกเป็นหัวข้อหลักหรือเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาก็ได้

4.5 สมมติฐานของการวิจัย (hypotheses of the research) หรือคำถามวิจัย (research questions) นำเสนอการคาดคะเนผลการศึกษา เพื่อนำไปสู่การทดสอบหรือพิสูจน์ โดยเขียนให้ถูกต้องและเป็นไปตามหลักทางวิชาการ ในกรณีเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ อาจนำเสนอด้วยคำถามวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายปรากฏการณ์ที่กำหนดศึกษา

4.6 แนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (concepts, theories, and related literature) เพื่อสนับสนุนสิ่งที่กำลังศึกษา ตัวแปร และนำไปสู่กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย โดยอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่เชื่อถือได้

4.7 วิธีดำเนินการวิจัย (research methods) ควรประกอบด้วยหัวข้อหลักที่สำคัญ คือ การออกแบบ การวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวม ข้อมูลและจริยธรรมในการวิจัย รวมถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4.8 ผลการวิจัย (results) นำเสนอผลที่ได้จากการวิจัยอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย โดยสามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ทั้งในรูปแบบการบรรยาย ตาราง หรือภาพ

4.9 การอภิปรายผล (discussion) เป็นการนำผลการวิจัย โดยวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้ พร้อมให้เหตุผลสนับสนุนเชิงประจักษ์ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้อง/ไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา หรืออาจนำไปสู่การอภิปรายให้เกิดเป็นความรู้ใหม่จากผลการวิจัยที่ศึกษาในครั้งนี้ การอภิปรายผลควรอธิบายและแสดงเหตุผลได้อย่างลึกซึ้ง อ้างอิงข้อมูลที่ทันสมัย และถูกต้องตามหลักทางวิชาการในย่อหน้าสุดท้ายของการอภิปรายผล ควรนำเสนอข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ประโยชน์

4.10 สรุปผลการวิจัย (conclusion) และข้อเสนอแนะ (recommendations) ให้ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับผลการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานหรือการตอบคำถามวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย และข้อเสนอแนะ

4.11 การระบุนายการอ้างอิง (references) และการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citations) ใช้รูปแบบ APA หากเป็นรายการอ้างอิงฉบับภาษาไทย ให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งในรายการอ้างอิง (references) และการอ้างอิง ในเนื้อหา (รายละเอียดปรากฏในคู่มือการเขียนอ้างอิง)

5. การส่งต้นฉบับ และการแก้ไขบทความ

5.1 ส่งทางไปรษณีย์ ที่กองบรรณาธิการวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ตึก EOB ห้อง 501/1 ชั้น 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 โดยส่งเป็นเอกสารที่พิมพ์ลงในกระดาษขนาด A4 จำนวน 3 ชุด และบันทึกไฟล์บทความวิจัยลงใน CD จำนวน 1 ชุด พร้อมระบุหมายเลขโทรศัพท์ และ e-mail ที่สามารถติดต่อได้

5.2 ส่งทาง e-mail ที่ Journal.edu.ru@gmail.com

5.3 ส่งทางเว็บไซต์วารสาร ที่ <http://www.edujournal.ru.ac.th>

6. การแจ้งผล

เมื่อบทความได้รับการประเมินและพิจารณาให้ตีพิมพ์แล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาตามที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์หรือ e-mail ที่ผู้เขียนบทความระบุไว้ในแบบฟอร์ม หากมีการแก้ไขบทความ ผู้เขียนบทความจะต้องแก้ไขบทความให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ การแก้ไขอาจมีมากกว่า 1 ครั้ง ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องแก้ไขและส่งบทความภายในระยะเวลา ที่กำหนด (สามารถดาวน์โหลดข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.edujournal.ru.ac.th>)

หมายเหตุ วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์บทความ

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ตึก EOB
ห้อง 501/1 ชั้น 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ
กรุงเทพมหานคร 10240

เว็บไซต์คณะศึกษาศาสตร์ <http://www.edu.ru.ac.th>

เว็บไซต์วารสาร <http://www.edujournal.ru.ac.th>

โทร. 02-310-8376 , 02-310-8000 ต่อ 2501 หรือ ต่อ 2502

E-mail: journal.edu.ru@gmail.com

TH Sarabun PSK 18 point

วัน 1 บรรทัด

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

TH Sarabun PSK 15 point

กรณีมีผู้เขียนหลายคนระบุได้ไม่เกิน 4 คน
ชื่อ-นามสกุล¹, ชื่อ-นามสกุล²
ชื่อ-นามสกุล³, ชื่อ-นามสกุล⁴

(วันรับบทความ: วัน เดือน ปี, วันแก้ไขบทความ: วัน เดือน ปี, วันตอบรับบทความ: วัน เดือน ปี) ****ทางวารสารจะเป็นผู้ลงวันที่เอง****

บทคัดย่อ

TH Sarabun PSK 15 point

1 tab หรือ 0.5 นิ้ว

- นำเสนอภาพรวมของเนื้อหาทั้งหมด ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ผลการวิจัยหลัก และอาจนำเสนอประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยไว้ในตอนท้ายด้วยก็ได้ โดยใช้ภาษาทางวิชาการ สรุปให้เห็นถึงสาระสำคัญ มีความกระชับและชัดเจน (ความยาวของบทคัดย่อภาษาไทยไม่เกิน 250 คำ ภาษาอังกฤษไม่เกิน 300 คำ)

คำสำคัญ: นำเสนอโดยเลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับงาน หรือเป็นคำที่นิยมใช้ค้นหา เพื่อให้ผู้สนใจสืบค้นเจอ จำนวน 3-

คำสำคัญ:,,

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย/บทความวิชาการ

¹กรณีนักศึกษา ให้ระบุชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คณะ สถาบันการศึกษา

อีเมล:

²กรณีที่เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/บุคคลทั่วไป ระบุตำแหน่ง/ตำแหน่งวิชาการ หน่วยงานที่สังกัด

³กรณีที่เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/บุคคลทั่วไป ระบุตำแหน่ง/ตำแหน่งวิชาการ หน่วยงานที่สังกัด

⁴กรณีที่เป็นอาจารย์/นักวิชาการ/บุคคลทั่วไป ระบุตำแหน่ง/ตำแหน่งวิชาการ หน่วยงานที่สังกัด

TH Sarabun PSK 18 point

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

เว้น 1 บรรทัด

TH Sarabun PSK 15 point

Name-Surname¹, Name-Surname²

Name-Surname³, Name-Surname⁴

(Received Date: Month Date, Year; Revised Date: Month Date, Year; Accepted Date: Month Date, Year)

Abstract

TH Sarabun PSK 15 point

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords:,,

Type of Article: Research Article/Academic Article

¹Student, Faculty, University

e-Mail:

TH Sarabun PSK 12 point

²Position/Academic Position, Affiliated Agency

³Position/Academic Position, Affiliated Agency

⁴Position/Academic Position, Affiliated Agency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นำเสนอให้เห็นถึงสถานการณ์ของปัญหาที่ต้องการจะทําวิจัย มีการวิเคราะห์สถานการณ์และให้เหตุผลที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่จะวิจัย โดยใช้ภาษาทางวิชาการ มีแบบแผน ลำดับประเด็นการเขียนที่ต่อเนื่องกัน ใช้ข้อมูลอ้างอิงที่ทันสมัยและถูกต้องตามหลักทางวิชาการ ซึ่งควรครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ คือ ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.
2.

สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

1.
2.

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยพอสังเขปของตัวแปรทุกตัว และจำเป็นต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อถือได้ หลีกเลี่ยงการ “อ้างถึงใน” หรือหลีกเลี่ยงการอ้างอิงต่อ ๆ กันมา ควรใช้ต้นฉบับมาอ้างอิง
- นำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการอภิปรายผล
- นำเสนอให้มีความสัมพันธ์กันทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
- การเขียนอ้างอิงในเนื้อหา กรณีอ้างอิงคนไทย ให้เขียนเฉพาะนามสกุลที่เป็นภาษาอังกฤษของผู้ถูกอ้างอิง และปี ค.ศ. ที่อ้างอิง เช่น Yuenyaw (2009) ได้กล่าวว่า (ตามตัวอย่างที่ 1) หรือ (Yuenyaw, 2009) (ตามตัวอย่างที่ 2)
- การแบ่งข้อย่อยในเนื้อหา ควรแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้ 1., 1.1, 1), (1) (ตามตัวอย่างที่ 3)

ตัวอย่างที่ 1

Keeves (1988) กล่าวว่า รูปแบบจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (1)
(2)..... (3) และ (4)

ตัวอย่างที่ 2

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในองค์กร..... ซึ่งทุกองค์กรต้องพัฒนาไปสู่ความมีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร (Office of the National Economic and Social Development Board, 2007)

ตัวอย่างที่ 3

1. รูปแบบการพัฒนา..... ประกอบด้วย
 - 1.1 การพัฒนาด้าน..... ประกอบด้วย
 - 1)
 - (1)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

.....
.....
.....
.....

นำเสนอโดยอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ควรอ้างอิงเจ้าของทฤษฎีที่ผู้เขียนอ้างอิงโดยตรง หลีกเลี่ยงการอ้างอิงต่อ ๆ กันมา เขียนให้กระชับ นำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทความเท่านั้น

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

.....

นำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาจจะมีการนำเสนอในรูปแบบ ตาราง และการแปลความหมายอย่างกะทัดรัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ตามตัวอย่างการเขียนตาราง)

ตัวอย่าง

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
---------	-----------	----	-------------

การอภิปรายผล

.....

.....

.....

.....

- สรุปสาระประเด็นสำคัญ และอภิปรายผลในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิจัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ หากมีสมมติฐานของการวิจัย ควรอภิปรายรายข้อ ข้อค้นพบที่ขัดแย้งหรือสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้เขียน
- อภิปรายข้อจำกัดและข้อบกพร่องในการวิจัย รวมถึงการอภิปรายกลุ่ม คุณประโยชน์ของงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

.....

เอกสารอ้างอิง (เฉพาะที่มีอยู่ในบทความเท่านั้น)

เอกสารอ้างอิงใช้ภาษาอังกฤษตามรูปแบบ APA มีวิธีการดังนี้

1. การเรียงลำดับ ให้เรียงตามตัวอักษรตั้งแต่ ก-ฮ แล้วตามด้วย A-Z
2. การเขียนอ้างอิงประเภทหนังสือ (Book)

ตัวอย่าง

Wedchayanon, N. (2008). *Human resource management*. Bangkok: National Institute of Development Administration. (In Thai)

Armstrong, M. (2000). *Strategic human resource management*. London: Kogan Page.

Werner, J. M., & DeSimone, R. L. (2006). *Human resource development* (4th ed.). Mason, OH: Thomson South-Western.

Gordon, W. J. J., & Poze, T. (2004). SES synectics and gifted education today. In D. J. Treffinger (Ed.), *Essential readings in gifted education: Creativity and giftedness* (pp. 1-10). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

3. การเขียนอ้างอิงประเภทวารสาร (Journal)

ตัวอย่าง

Phrommani, P., Eiamsa-Ard, S., & Grasung, P. (2017). Guideline to construct and development model for public health operations for public health officer. *APHEIT Journal*, 6(2), 128-135. (In Thai)

Mushemeza, E. D. (2016). Opportunities and challenges of academic staff in higher education in Africa. *International Journal of Higher Education*, 5(3), 236-246.

4. การเขียนอ้างอิงประเภทวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ (Dissertation/Thesis)

ตัวอย่าง

Yuenyaw, P. (2009). *The model of human resource management in higher education institutes*. Doctor of Philosophy, Silpakorn University. (In Thai)

Sweem, S. L. (2009). Leveraging employee engagement through a talent management strategy: Optimizing human capital through human resources and organization development strategy in a field study. *Dissertation Abstracts International*, 70(02), 284-A. (UMI No. 3349408)

5. การเขียนอ้างอิงจากการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

Pitakvong, V. (2016). *Educational leadership roles*. Retrieved August 20, 2016, from <https://www.gotoknow.org/posts/454500> (In Thai)

Somerville, J. A. (2008). Effective use of the Delphi process in research: Its characteristics, strengths and limitations. Retrieved May 20, 2021, from <https://1library.net/document/qopd40mz-effective-delphi-process-research-characteristics-strengths-limitations-somerville.html>

6. การเขียนอ้างอิงกรณีผู้เขียนเป็นหน่วยงาน
ตัวอย่าง

Office of the Permanent Secretary for Interior, Office of Policy and Planning. (2017). *A guide to applying the philosophy of sufficiency economy to the way of life*. Bangkok: Danex Intercorporation. (In Thai)

Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *National strategy 2018-2037 (summary)*. Bangkok: Author. (In Thai)

